11

IV.

Platon, sa philosophie, précédée d'un aperçu de sa vie et de ses écrits par Ch. Bénard Paris 92 Alcan –

Po życ. pism. wstęp.: filoz. Plat. podzielo na trzy części: dialektyka (63 sq). fizyka (213 sq) etyka (p 324 sq) podzielo. znow. na trzy części 1° moralno; 2° polityk: 3° edukac: estety. wchodzi w drugi rozd. trzeciej ręk: zajmu się estety. (p. 466 sq)

Troisième partie, section III chap. 2 L'esthétique p: 484: Pl: jest twór. estety. czy nau. o piękn.

Wed. wob. Max Schasler – Krit. Gesch. der Aesth. że tema zaprzecz. –

485: Sokr. jeno – Tacz. estet. z ety. – Pla. pierw. miało okreś. idee piękn. Opis. takie fakt. które przer. wiąz. ich wyzwol. – Pl. wywiera. wpły. na artys. wstęp. i na teoretę. sztu.

486: Teor: piękno u Pl: nie wielk. znacz. –

u Sokr. jeno. bez. metaf. i mają. zob. Xen. Me. III. 8 IV. 6 –

Problem piękno. wyjaś. rozwiąz. wyzn. w Hipp. I –

Za tem rozbiór. i odrzuc. defini. podówcz. będ. w użyc. a) piękn. nie jest to sam. co rzeczy piękn.

b) " " " le convenance

c) " " " l'utile

d) " " " le bien, od któr. różni. się, jak skut. od swoj. przyczyny.

e) " " " l'agréable – także była defin. sofi.

Róż. defin. Sokr. (Mem. IV / 19) tak. utoż. zwycz. piękn. = dobr.

p. 487: co jest piękn. w sob.? Odpow. na to mamy wszyst.: Pl. w Fedr. Bies. Fileb. Fedo:

Ale rzeczywiś. nie daj. defi. bo piękn. jak i dobr. usuw. się z pod defi. Piękn. jest ideą a wszyst. idee wyż. usuw. się z pod defin.

Dlat. w pism. Plat. nie ma prawdz.: defin. piękn. może jedn. myśl jego być jas. określo.

Wszystko później. estet. przypisu. mu defin. splendor bonitatis aut veritatis =

a Św. Aug. splendor ordinis

Mickiewicz. wied. porz.: wzór: bien-vrai-l'ordre-

Aug. porz.: l'éclat, la splendeur –

ant. twierd. że franc. choć nie pochodz. od Pl. – zgod.

się z jego myśl. a tzw. wierzono: według w jęz.

pism. to w każd. raz. słowo: ἔλαμπεν

Phaed. 250 b κάλλος δὲ τότ᾽ ἦν ἰδεῖν λαμπρόν

tak ib. d: ἐναργῆς ἐναργὲς εἴδωλον

Piękno jest ἐκφανέστατον a wszyst. być. ibid.

Podob. w Resp. VI

p. 488 – piękn. jest ἐρασμιώτατον – Phaedr.

mito. zew. zdąż. za piękno. – Bier.

Prawd. Piękn. Dobr. są identy. ale w odsłon.

pierwsze. uczeń. się dobr – Dobr. jest ozn.: piękn.

Dobr. jest źródł. piękn. przyczyn.

Mimo to jak. identyczno. – Resp. VI

Stąd nie dostr. sof. Hipp.

Idea schodz. do istn. zmysło. wprow. wszędz.

porząd. harmo. i piękn. obraz. się w tych rzecz.:

stawa się samo porząd. meār. harmo. propor.

„Dego defini. możeb. choć nie ma chaos naukow.“

Pięk. rodzi się, gdy meāv. i symet. zamyk. w idei udziel. się wielo., ta porządku. i regularn. To co określ. τὸ πέρας, wchod. do tej. co nieokreśl. τὸ ἄπειρον – a to jest takż. nieumiarko. τὸ ἄμετρον Przez to woli je harmonią – τὸ ἔμμετρον –

Rel. IV. 144 – Phil. 64. 65 –

Ale uwzgl. to afirma. się we tył. a prok. ley takż. o przewdz. dobr. i przezrocz.

Defini. taka: μετριότης καὶ συμμετρία κάλλος – Phil. 65

πᾶν δὴ τὸ ἀγαθὸν καλόν, τὸ δὲ καλὸν οὐκ ἄμετρον –

Resp. 588 κάλλει καὶ ξυμμετρίᾳ καὶ ἀληθείᾳ

p. 489: Obok tych Defini. są jeszcze inn. któr. się doj. do nich sprowadz. – zgodn. z sobą.

N. p. uwzgl. wiecz. tak zw. międz. składn. się z dwóch przeciwieństw. ale zgodn. się: ὅσα καλὰ πάντα πρὸς

ἄλληλα ἐναντία – Phil. 25 – Z tego przeciwnie gdy do piękn. trzeba sprowadzo. rodz. ich porząd. i propor. Ich połącze. harmoni. rodzi piękno, które przechodzi dwoje kółecz. Tożs. miłości porząd. – Gorg. 306.

Defini. brzydk. αἶσχος δυσειδές – jest przeciw-staw. Brzyd. jest brak. miar. i propor. a przeciwieństwo.

ἀλλ' αἶσχος ἄλλο τι πλὴν τὸ τῆς ἀμετρίας πανταχοῦ δυσειδὲς ὂν γένος – Soph. 228.

Miar. wprowad. do każd. rzeczy – splendor ordinis – jest w całoś. jakby odblask lub manif. idei – np.: piękno – jego obecno. w niej lub par-tycyp. jest piękn. lub robi rzeczy piękn.

Miar. same zaś. w swoj. μέτριος. rodz. jest jego skut. – dobr. jest jej przyczy.; jest ozn. lub przyczy. rodz. piękneg. lub dwoja kółecz.

Taka rzecz: pierwias. i źród. całe ~~[illegible]~~ estety. Platoń.

Inn. defin. zost. ~~[illegible]~~ podane przez niez. auto-starożyt. lub neoplat. które mog. być uważ. za odmia. poprzedzaj.

Gdy się mówi że piękn. jest jedno. w rozmaitości lub rozmaitość w jedno – S. Aug. – za to praw. synonim.

Arystot: defin: że sym. jest jedno lub co wprow. jedno tam gdzie jej nie ma – ὅτι τὸ σύμμετρον ἔστιν ἕν καὶ ἡ συμμετρία, ὅτι τὸ μάλιστα ἕν ποιεῖ – probl. XVI. – Idea zew. ta sama.

Dla niego. piękn. który obj. się wyrażą w przyr. w życi. ludzk. w sztu. jest owe juste milieu μέσον, μεσότης – który on dla ~~niego~~ bierze za regułę lub miarę w moralno. Eth. Nico. II. VI i w Polityce. IV. 4 – Deg. estet. poleg. na tej zasad. On także odróż. piękn. od dobr. iako będ. w nieporuszalno. lub ἐν ἀκινήτοις a defin. je iako τάξις ἐν μεγέθει – Poet. 7. 450 Obaj filozo. zgadz. się na to samo – Pla. także rozwiew. że do wszyst. do sztuk i kunszt. do umiejętno. do praw i słów – [illegible]: πάσας τέχνας –

Porów. Bénard do wyj. tego: L'esthétique d'Arist. p. 11 sqq. –

490 Gdyb. kto mów. że teor. Pla. posta. tyl. to, co duch grec. przed nim już wykonał w dzied. nie zmniej. to zasłu. że Pla. dał formuł. naukow. któr. wyni. z syste: teoret. etc.

Co braku. tej teor. zob. póżn.

Pl. mów. takż. o skut. piękn.

490 Odróż: a) fakt. zmysło. któr. rodzi w duszy spostr. piękn.

b) fakt główn. któr: nad niemi górn. i jest ich rozcd. = czyli miło.

c) akt umysło. któr. piękn. jest chwyt.

491 1° Wobec piękno. dusza nie zost. biern. ani obojęt. — (zob. p. 192 o miło.) ona jest pomnażo. wzbogac. się, dżwig. — Fedr.

doznaj. przyjemno; zwłaszcz. rozko, mniej lub więc. czyst. — Fil. Jakiś zrał. prawid lub entuz. ją opanow. i unosi — Fedr. — któr. nie jest ani zwykł. szaleńst. wariaa. ani szał. innych.

2° przeciw. szczególniejsz. – następ. przyp. polega się na porząd. który jest ἕξεως etc. zob. wyż.

3° Albo wszystko nie jest refl: bo intui. przez który piękn. się spostrz. – ὄψιν τε καὶ θέαν

Teodr. – Piękn. się widz. oglad. – widzi in nie przez oko ciele. który ncw. – Dla piękno. wszystko jest tyl. pośredn.

Zwykł. nie chwyt. zew. w przedmio. zmys. w który – piękn. się objaw. nie inn. jak stron. zewn. – nie ideę sam. Porząd. i sym. same za zew. tyl. odblas. piękn. wewnętrz. niewidz. lub myśln. – zob. wyż. teor. przyp. i miło.

4ty. <u>O form. pięknego. lub jego rodz.</u>

Zob. co powied. p. 205 o miło.

On tyl. ogól. je nazwa. i wylicz. głów.

Porząd. i wag. który nazwa. każd. z tych form nie ~~jest~~ są ani ścisł. – ani wcale. Zajmu. go przedewszyst. stosun. ich do siebie. Jakiekol. są formy, zawsz. piękn. w nich objaw. jest tyl.

piękn. przedst. w idei bezwzgl. która jest piękn. w sob.

τὸ καλὸν δύσκολον καὶ δύσκολον – Fedr.

492 Piękn. rzeczy doczes. są tyl. piękno. niedosko-

nał. odblas. mniej lub więcej oddalo. piękno. praw-

dzi. i niewidz. One są kop. lub obraz. tej

piękno. doskon. – Bies.

Tylko obecno. tej idei moż. każd. rzecz nob. piękn.

Skala piękno. czy. stopniow. wznosz. się tych

form doskon. odnaszo. przy miło. (p. 201–206)

w Bies. – za pomo. sposo. któr. umysł wzno. się

od niższ. stop. do piękno. bezwzgl.

1° Na pierw. stop. znajd. się piękno. fizyczny

cieles. – najpier. indywid. pot. ogóln. ogólno. jest ozna.

idealiz.

2° na wyższ. stop. znajdu. się piękno. duszy czy

ducha – piękno. prawdziwsz. i cenniejsz. od ciała.

3° na trzec. stop. jest piękno. moral. czyli czyn. i praw.

4° Na stop. jeszcz. wyższ. piękno. nauk – piękno.

to umysło. nie poszczegól. nauk lecz tej, która obejmu.

wszyst. t. j. filo. nie daj. się oderw. od wszystk. mądro.
i cno. Zaś w. tam potrzeb. umysł tyl. wznie. się
do kraj. ostatecz. myśla. gdz. poreby. piękno bezwzgl. daj. się
oglad. jedyn. rozum.

„Zapuściw. się na ocean piękna. duch wzmo.
cnio. i wielkszo. przez tę wzrost. kontempl. i zpostrz.
tyl. jedn. wiedz. – wiedz. piękna." (p. 202)

Jest to wszystk. nauk. (miło. zalec. przez
Pl. od jedn. piękn. ciał. do dwóch i t. d.
zob. p. 205 i Biei.

493 Podst. estety. platoń.
jest defini. piękna.
Ona pod. jako prost. pojęc. dobr. czy prawd.
ale przedewszyst. dobr. któr. jest idea wszystk.
Dobr. jest pierw. składn. defin.
Blask, świetno. jest drug. pojęc.
Jaka jego wartość?
W ocz. Pl. jest on dodatko. ale nie istot.
Piękn. jest dobr. albo dobr. jest obj. jako sam.

dobr. jest prawd. jest święt. spraw. i t. d.

Trzy idee piękno. dobr. praw. są identy.

Ta trójca metafi. (troisto.) rozch. się we wszyst

szko: idealist.

493 W istot. prawd. dobr. i piękn. są w grun. identy bo

są identy. ~~....~~ ostatecznych zasad. z któr. wyni.

Jednak. wiedz. nie mogłaby się przy tem zatrzy.

bo jeśli jedno. jest niedzy. róż. porzut.

a ona także jest istot. Usiło. nau. nowszą.

ustal. te różni. i wykaz. w czem trzy idee różnią się

choć przy tem zachow. swoj. wspól. pochod. i tożsamo.

Rezult. takich usiłow. że cech. charakte.

piękno. przeby. właśc. w drug. czyn.: a ten przez

idealis.
Platońs. jest zbyt podporządko. lub zamar.

Ten drugi czyn. (termin) istot. samo.

w piękn.; idea zawiśn. i złoż. jest to, co róż.

nazwis.: zest. póź. przew. formę, zjawis. wdział.

manifesta. zmysło.; czynno. określ.; rozwój, rozwój

harmonij. sztu. i t. d.

493

Piękno mieśc. się w zgodzie czy. nastroju (accord) w harmonjji - zlew. się (fusion) idei i for: formą, po przez któr. prześwie. czy. tworzą. idea

Ten organ. konkret. zjawien. się (de l'apparence) widziala - dla oka ducha - lub ciałesn. rost. przez Pl. zawiedl. a po nim i przez cała szko. idealist. któr. od nieg. zarwsta

To wielki - zwrot, któr. ma znacz. i któr. aż nadto uzasadnio. (Kant. Schill. Schell. Solg. Heg.)

Jest to punkt główn. Cała teor. platon. sztu. od nieg. pochodz. (wypływ.) - Ona jest jeg. corollaire. Zobaczy. następ.

494 Druga defin. wzięta z pierw. i lepiej się podtrzymu. ale nie jest wolna od krytycz. zarzu.

Porząd. miara, propor. porost. jakkolw. ogólu. charakt. istot. pięknego i dają się zastós. do wszyst. rodz. piękności. Odnajdu. się na wszys. stopn. skali lub powin. się ten znal.

Ale był. na stop. niższ. gdz. form. przewa.

mej. on. cał. swoj. mocę. W miar. jak. wznosi. się
po stop. piękno. owe zaćmio. chce się wyzbyw.
się wszyst. podporządku. się pod nią. Któr. mej
werto. prawdzi: jako to: życ. duch, dusza, idee -
z swoj. treś; ze swoj. wzroj; pot. wzru. i dążny,
walki i perspekty, konflikt. namiętno. wybuchy,
wierzeg. - wszyst. co stano. treść i grunt dzie. szt.

Jedno. harmo. propor. porząd. ukryt. org
wdział. powi. się odnaleźć jako prawo isto. sztu.
ale ich rola dodatko. i drugorzę; jest tyl. warunk.
uprawd. istot. ale sam. warun.

W przeciw. raz. forma wyd. się i zwycz.
jest ważn; jest meta interesu. i chlubn.. Jest to
błąd idealiz. oderwan; wielki zarzut robió.
klasycyz. z drug. ręki; fałszy. klasycy. któr.
nie jest prawd. klasycz.

494 Konklu. Teor. plat. piękn. postaw. na porząd.
wiedzy i jako forma. szczyt. greck. rozkwit.
swoj. wysok. mocy. ale jest zbyt ciasn. bo

1° Dostar. wyrazu. pierwsz. wyrazi. (terme), któr. jest idea, ale zosta. drugi w roli zamera.

2° w drug. defin. (l'ordre) wyraźn. (terme) któr. przedsta. wyraźn. życie, ruch i t. d. — zamie. się w abstr. wyst. bez życ.

3° Wysok. władz. duszy i ducha, któr. ruch owa defin. pozn. regulow. nie są obecn. co wyraź. szkod. sztu.

498. — Co to sztu.? τεχνη, ποιησις — moźno. którą posia. jaka przyczy. zb. produk. lub stwor. ποιειν — to zaczęcie było

Sof. 265 e

przejścia od niebyt. do bytu, to zaczę. przedt. nie było — Biesia.

Aris. Met. VI Eth. Nic. VI. 4 —

Ta defin. stosu. się do wszyst. form sztu. tak do sztu. zwyczaj. niewolni. jak do sztu. woln. — ale ta defi. jest zbyt szero.

Warun. niezbęd. wedł. tej defi. jest prawo. lub dział. wedł. pewn. reguł. Arys. τεχνίτης - robotni. δημιουργός, poet. ποιητής, twór. jakiego-kol. dział. postępu. podł. pewn. reguł. (wedł. nież mój. czyny etyka. Każd. ćwicz. prakty. jak i poez. jest sztu. Nowo. nau. za sztuk. a filozo. z tej. punkt. widzen. uważ. się najwyżs. sztu. — Fedr. -

Przeciw. sztu. jest rutyna - ἐμπειρία, τριβή pozbaw. wszelk. reguł. ślep.; powod. się przypad.

Fedr. 276 Fil. 56. 62.

Tą defin. nie wyjaśn. czem jest sztu. właści. bo piękn. u Pla. rozwij. nie jest oddziel. od tej. co jest dobr. prawdz. mądr. sprawiedl. i t.d. Stąd dla Pl. sztu. pięknego nie ista. ani osob. takiego sztuk który. miał. być pięk. sztu.

W cał. stwarz. tej idee dobr. piękn. i prawdz. nie za wiąz. - Sztu. pięk. to są sztu wolne a wiedz. do nich należ.

Szt. pięk. w znacz. właści. są to sztu. imitacyj. stat. rozryw. zabaw. i t.d.

495 U Pla- rtu-podda-moralno- lub zwią identy.
Tak samo polity: Sprawiedliwo.-jest taki-pięknoś.
Polity- taki- ma stwor- dzieło rtu. Najpiękn.
dzieł- rtu- jest Pańs. dobrz. urząd., rządz. wedł.
praw sprawiedli: &

495 Podział sztuk pięk.

dokład. i zysk. u Pl. nie ist.

Idealiz. lubi zamaz. różni. lub przypuc. im
tyl.- wzór. drugorzęd.

Podział sztuk na użytk. i przyjem. nie
ma nic stał.

Tyl. cel moral. sam wyrządz. utrzym; tyl.
on stano. o różni. międ. rtu. a odległo. który
je rozdzie. On taki jest miar. warto. wedł.
tej. czy rtu. do nięj. zbliż.się lub oddal.

496. Nigdz. nie ma dokład. podzi. różni.
międ. rtu. a nauk, międ. rtu. przyjd. ai
niewoln. a rtu. wyzwol. a mniej jeszcze międ.
niemi a rtu. piękn. tych Pl. nie zn.

496. Jedyn. rzecz. rzeczyw. ale głów. jest międz. sztu. boska a ludzka –

Sof. 265 b: δυὸ μέρη, τὸ μὲν θεῖον τὸ δ' ἀνθρώπινον –

Sztu. bosk.: ~~prac. która~~ bezpośred. wedł. wzoru wieczyst. i wytwarz. dzieła rzeczywist. a szt. naśladow. podob. do wzoru

„Artys. któr. zawsze wlepio. w byt niezmien. i tak: posługu. się wzor. odtwarz. ideę i ~~m~~ moż. nie może nie musi koniecz. rodz. tylko o piękno. stworzo. podob., gdy oko utkwio. we wzór zmien. – nie nie robi piękn." Sof. ?

W ten sposób jest Bo. pierw. i prawdzi. artys. Świat κόσμος, dzieło bosk. i pełn. harmo. należy. się najpiękn. z dzieł – μέγιστος καὶ ἄριστος κάλλιστός τε εἷς οὐρανός Tim. 92

496 Sztuka ludzka naślad. bosk. a jest drugą. Ab. stwa: przedmio. rzeczywis. czy dobre, jak

jak to rob. rzemieślni; uczeni, architekt., moralis.
męż. stanu; – albo też ogranic. się do przedstaw.
obraz. (rzeczywisto. – jak to rob. malo. mary. poeci
                 zwykł. z
Są to twory naśladowań[?] – Sof.

p. 496 Jest wzo. ideał abstrakcyj. moraln. wzor. wszelk.
sztu. Uważ. to p. B. za kapital. w teor. sztu. platon.
Wynik. z tej. jako pierw: dodat. (corollaire) =
że sztu. ludzk. podwójn.

a) sztu. poważ. zmierzaj. do dobr. lub pożytk.
t. j. do uszczęśl. czyl. ulepszen. dusz
t. j. sztu. moral.

b) sztu. nie poważ; mnięj lub więc. lekka i krotochw.
która zmierz. do tej. co przyjem.

Jej cel. niski. – jest to sztu. zwodz; ułu.
przyjęcia – jej cel. złu. a środk. do tej. naślad.
tego, co. rzeczywist.

p. 496 Sztu. prawdzi. ludz. ta jest, która naśladu.
sztu. boską – widząc. w rzeczywistn. wzór wzoru.
Ta wzór czy idea jest idea dobreg.

p. 497 – Ta sztu. i powieś. i moral. nie jest sztu. speczal. lecz ideą prawdz. każd. sztu.

Ucon. przewodzi. wszystkim, uczeń. wychow. ale taki poeta, czerb. wala: w pew. wezm. i muzyk. się pod tym wzgl. prawdz. artyst.

Porad iwz. raz filo. bo filo: najwyż. ze szt. najwyż. muz. – przyjść powrotny – Fedo.

p. 497 Przedm. tej sztu. jest samo praca, aby w obyczaj. prawa, zwolennik. i jedność. wszystkiej. spraw. idee, które roz. poznaj. a któr. typ. jest wzor boży – chodź. więc o wszystkiej. mody wiar.

Druga sztu. taki. ludzk.: jeśli się wypeł. na [illegible] resztę. to w żadn. raz. nie poznaj. najwyż. leż wszystk. jest czysto. celu: παιδεία, wycho. wych. Jego mocn. jest wszystko. smysło.: które on mocą lub mocą. zgrab. wielu. wesłaś. Jego zasad. jest wesłać. przyjście na jego skut. ille.

On twór. tekstem. ob. sztu. piękn. ti, sztu. twórcz.: do nich należ. poez.: po wszystk. rz:

p. 497. B zestaw. się taki-ważne pyt: czy Pl. zwalcz. imit. uważ. za podst. (organi. i duże) sztu. i poez? Rozstrzy. pyt. w sposób bezwzgl. afirm. i dowod. że międ. Ks. X Res. a II ks. Legg. nie ma żad. ustę-pstw.

498: Pl. przyzn. że sztu. ludz., zwł. poez: (Sofo. Eur.) głów. i znako. swoj. naślad.

On się myli, ale tak. jego przekon. A to przekon. robi go tak. bezwzględ. i suro. Zajmuj. to stanowi. zwłaszcza poez. głów. dla teg. że jest sztu. naślad.

W zasad. prag. żeb. sztu. przedstaw. ideał ale ten ideał jest abstr. lub jest ideał. moral. który rodzi znow. ideał oderw. pozba. ruchu i życ. Podstaw. jest wyznaw. przepis. ~~praw~~ który nakła. każ przeważ. (moralis.)

Na tem poleg. cała argu. przeciw poez. w Ks. X

S. IV, 36
16. I. 1953 Jak

Notatki

z książki Kuno Fischera
Hegels Leben Werke u. Lehre

Heidelb. 98 — Winter

1.

II

Żywot Hegla (p. 1 r. 1)

(wspomn. Iguac. Hegl. z Kornut. lub Korynt.)

Pozostko Hegl. przeniosł. się ze Styr. do Wirt. wskut. prześlad. religijn. za arcyks. Karo. ojca cesa. Ferdyn. II. co konno Fird. ze względ. antykatol. swadon obronn. wyjechał:

Rodzin. Heglów była rozpowsz. w Wirtemb. w stan. urzędn. pastorz. i rzemieśl. – wujat. past. Heg. chrzcił Szyll. 14 listo. 1759 – w Marbach –

Nasz Hegel (Jerzy Wilh. Fryd.) ur. 27 sierp. 1770 (był zat. 11 lat młod.) w Stuttg. gdz. ojc. piast. wyż. urząd radzcy expedycyj. W 14 tym ro: strac. mat. Magd. Fromm + 20 wrz. 1783 – miał brat. Ludw. który um. ofice: (młodziutko) w bezdzie i siost. Krzyst. go przeż.

W Stuttg. przebył 18 lat (1770–88) do gimn. uczęsz. przez 10 lat (od jesie. 77 do jesie. 87) czyli od 7 ro. do 18 ucz. się pilnie i wszystk. uczył – Szczegół. wspom. w swoich zapis.

czyli dziennik prowadz. od poło. 1785 do poz. 87/
+ swego nauczy. Löfflera + 6 lip. 85 - pozost. ma
Vyt. słów czyst. a mąk.) = dziennik po wszk
czy. prowadz. w języ. łaciń.

Każd. uczeń musi. raz do 10. mies. mówić
+ czy. deklam. po niem. Urz: miał ich cztery -
1° rozmo: międ. Antoniu. Oktaw. i Lepid. o
Scypionie. 30 maj. 85 - czasu. chwali solo.
da dobr. odden. charakt. i znajo. histo. rzym.
2° O relig. Grek. i Rzym. 10 sier. 87
3° o niektór. charakterystyk. rzym. i staro.ci poet.
a nowożyt. 7 sier. 88 -
druga i trzecia chwalo. dla bogac: myśli
ale sposób wymo. gest i głos a elegantia
corporis et vocis firmitas wyre-ze niew.
W później. świad. uniw.: orator haud magnus.
O treści deklam: z powo: treści, która
dowodz: metyf. history. lecz i filo. sposob.
myśl: sąd myd: felix futuri omen

4° mowa pożeg: o podupad. stan. kunszt. i wzdo.
w Tanzyi – Vontkln: że w Stuttg. lepiej, że
co młod. abstur: wyraż. wszyscy: panuj.
Kraj i Karola. i nauczy –

p. 6 sq:

Czyta. Heg. pił. w gimn. Tanii. i grec. auto.
Enchirid. Epikt. Longi. de sublimi. przekł. ~~[illegible]~~
na niem. Trag. Eurip. i Sofokl. wyt. zw.
Antygo. którą uważ. za najpiękn. z wszyst. trag.

Czyta. pił: Allg. Weltgesch. (1774-84) Schröckh
szuk: filozofi. rozum. wypadk. dziejo.

W swoim dzienniku – pisan. po łacin. dokł.
uwagi o styl. łaciń. i notatki. co najpiękn.
Koleg.

Współcz. liter. niem. któr. rozkwit. podziw.
zdaje się później na miejsce. Na osiemaści
lat od urodz. Heg. do jego gimn. wchodz. przypad.
Lessinga Emil. Galotti 72 Natan 79
göthe Götz v. Berlich. 73 cierp. młod. Werth. 74

p. 8 i 9.

W sem. Stuttgard. wyczyty Zbójcy w czer. 81 w nast. ... uchod. Szyll. z mies. ojczyst. i wydaj Fiesko - koniec Kabały. Miło: Podr. dwóch ost. lat gimnaz. Hegl. wycho. Don Karl. i Hist. oderw. się Niderl:

Goethe bawi we Wor. i czyta. Ifig. i Egm.

Żadn. z tych utwo. zdaj. się Heg. podów nie czyt. a nawe. coś dostat. powody do mniem że ich czyt. nie czyt. (p. 8)

+ Za to wspomi. w dzienn. swoi. z 1 sty. 87 że w Nowy Rok. chciał dzi. wcześ. nol. ale był poruszo: czytan. romans. Sophiens Reise von Memel nach Sachsen = jeden z najgodz. i najzdolnie. produkt. ówczes. litera: w 6 tom: - (p. 9)

+ Schopenh. przeczytaw. tą wzdłuż - w biogr. Hegl. przez Rosenkr. napis. tryumfuj. do wos. swego Bähre: Mein Leibbuch ist

Hom; Hegels Leibbuch ist Sophiens Reise von Memel nach Sachsen" (p. 9)

2. Stud. akad. w Tubingdze. (p. 10 sq.) +

Imatrykuls. 27 paźd. 88 na wydz. teol. ~~zam~~ jako księż. stypendyst. w semin. protest. daw. klasztoru Augustyn. (das Stift – ein Stiftler) Żył tam bezpłat. pod dozo: przeł. klasztor. pięć lat – pierw. dwa stud. filo. trzy ost. teol: Przeto jego tak jedni jak drud. dziś zapom: nie wyzw. ma nim praw. zad. wpływ. +

Po filoz. bienniu dysputo. pro magisterio na tem. De limite officiorum i zost. magist. filo. 27 wrześ. 90 – po trien. teol: składa egzam. pro candidatura i tron. wypra: de ecclesiae Württembergensis renovandae difficultatibus. Pierw. wypra. napis. prof. Böck, drug. kanclerz Le Bret – wyzn. kandyd. musiał podówcz. dysputo. na podst. drukt. dysert. wypr. (10)

6.

O treści pierwsz. rozpra. które były oper. na etyce Wolffa – zob. 11 –

Krytyk. czyst. rozu. Kanta pozn. Heg. w 89 – ale w drug. wyd. (87) – ale gdy dysput. pro magist. (88) nie znał prawdop. ani Krytyk. prakt. rozu. ani nie znał / nie mógł Granic Religii w granic. samo. rozu. (93)

Z koleg. tych lat studen. dwóch doszło do wielk. sław: nieśmiert. Hölderlin (ur. 20 mar. 70 – zat. o 4 mies. starsz.) i Schelling (ur. 27 stycz. 75 – zat. o 5 lat młodsz.) – ingenii praecox przez ojca zaw. gdy go odstaw. w paźd. 90 do semin.

Rewolu. fran: odbi. się echem w zaciszu semi. na wiosn. 91 pewn. niedz. kilku młodz. wśród nich Heg. i Schell. sadzi. na łące pod Tybin. drzewo wolno. – wielki hałas – sam ks. Karol przyje. aby wierzyć winnych – w sztamb. pisz: Heg. pierwsz: in tyrannos – lub vive la liberté – vive Jean Jacques – (12)

Heg. porost. w rabin. niegrab. ile jed. ile się bi na wyed. ile Deisy – przed. ze wsy. się teolo. robił wober wierd. wesol. koleg. wnie. stev. rudn: ołow – taki. zaniedb. w ubrac. Ale przy tem w kucyp. i nie wyksz. był weso. towarzy. – zob. 13 – 14 –

Hölderl. napis. mu w sztamb. Lust u Liebe sind die Fittiche zu grossen Thaten Symbolum: Ἓν καὶ πᾶν –

3 epo: guwerner:

Po ukoń. teolo: przeko. się Heg. że nie był powoł. na pasto: a praga wreak napis. mu w świad. orator haud magnus = postan. przygot. się do profesu. uniw. z filo = aby do tego. uczł. się ocz. i środk. przyjął wiel. ow. zwycz. guwernerstw – uoli. to podoin. Kant Fichte – póź. Szelling Herb. i tylu innych = Konys. tak. wszyscy wyło. Kunst Fich. 15 =

Naprzód był w Bernie

obraz ówczes. stosun. Szwajcaryi: str. 17 =

6 conseil souverain = leurs excellences de Berne = jak postęp. z Rousseau i z Wolte: o rodzin. Steiger'ów - 18 - 19 =

Heg. był przecząco w patrycyusz. Steiger w zamku Tschugg nad jezior. Biel = w paszpor: Heg: nazyw. przez magist. bernei. gouverneur des enfans de notre cher et féal citoyen Steiguer de Tschugg

Tam przebyw. wśrd i - podróż. wios. i lato

Heg: wychow. dwie córeczki i jedn. chłopcy.

Jak wyg. i nego wzyt: nie wiemy = prawd. jedn. sierdecz. ani przyjacieł - nie zapamiętał: nie ma ślad. późniejsz. list.

Korzyści 3 letn. pobyt. w Szwaj: p. 20 19/

a) uzup. się po fran.

b) pozn. znajęć i opin. bernei. patrycya

c) charakt. i ustr: społeczeńs. arystokr. oligarch.

9

d/ pomci ~~wzpiawrot~~ - krajobr. ohyss.

Opis wybor: do wielk. rzeczy p. 21 -

Rói. jego wraz. na widok gór i wątpliwo.

o dowod. fizyk. o teolo. 22 - 23 -

Wpływy niem. i polity. p. 24 sq.

Heg: nied. od 94 - do jesie. 96 = w Szwaj:

Wtedy wykł. Ficht. w Jenie od r. 94 =

uważ. go za najgenial. filozw: ow. czasów

Schelling od 94 - 96 rozwij. filo. Ficht. (Wissenschaftslehre - pot. od 97 - 99 wyj. filo. przyr.

naszer. maj. 26 lat wyp. Darstellung meines Syst. der Philo. 1801 = Identitätsphilo. - przedt.

ogło. Syst. des transcend. Idealismus „unter d. Jugendwerken Sch. das am meist. durchgearb. formvoll. u. umfassend"

Höld: o nim gdy miał 20 lat i uczył się w Tubind.

Sei ruhig! du bist so weit wie Fichte, ich habe ihn ja gehört = 25

Heg. w Szwajcarii: ogłasz. Kanta, Relig. w granic.

6

Ficht: Grundleg. etc. Schelling'a trzy pisma
zob. p. 25

Młodsz. przyj. zost. na drodz. filozo. jego wzor. i przywódz.; pism. Schell. otwar. i ustatow. rozum. fichteowsk. woln. krok. jak to był w jego natu. szedł on ze nim; przyjdz. chwila, gdy spostrzeż. różnic. międz. Ficht. a Schell. a w ten sp. ujrzy zerwan. od któr. rozwiąz. szedł się powodzen. doznać: to zdan. i wznies. się nad dawn. przyj. w rozwoj filozo. —

Zob. o Schell. któr. od mej. 89 był prof. w Jen. — p. 25–26

Heg. czyt. i ocenił bez. Listy Schill. o estety. wychow. człow. —

p. 27 w kt. słow. skreśl: obraz nowcz. stul. — na tle zwycięstw Napol. —

To taki: rachunek: Heg = p. 28 —

c) <u>Studya filozofic. w epo. berneń.</u> p. 28 sq.

Heg. pisze w stycz. 95° do Schell. w Tybind. że od niejak. czas. podj. na nowo stud. filo. Kant. i prosi przyj: aby go utrzym. au cour. o nowsz. wysiłkach w filo.

Sch. pro magist: napis. rozpr.: o wped. ow rozp. wedł. Mojż. — pro candidata o Gnosty. Marcyo. epistolar. Paulinar. emendatore — ta wiado. ukaz. się w jesie. 95

Ale od 94–96 wydał już szereg nowych, własn. rozwij. nauk. Kant. w duchu Ficht.

1) Ueb. die Möglichkt einer Form der Philo. überhpt

2) Vom Ich als Princip der Philo.

3) Briefe üb. Dogmatis. u. Kritizis.

W nich rozwij. na podst. kryty. syst. monist. o char. panteist. rodz. kantowsk. Spinozyz. z któr. wyroty i rozpr. musie. filoz. przyro. i idealiz. transcend. i syst. tożsamo. Na tej drod. udał się Heg. za nim (p. 29)

α) problemy teolog:

p. 29: Jeśli Heg. mówi o podję. na nowo stud. Kant. filo. myśli głów. o pism. Kant. nie dow. ukaz. się a rob. cap: Relig. w granic. zewn. rozu. — 94.
Heg. był głębo. wzruszo. opozyc. — Ten pism. a zara przekon. że osiągnię. wszystk. pojęć. teolog. stało się koniecz. W spełnie. tego zad. z pomo. Schell. mu się podsuw.

p. 29: były zwłasz. 3 punkt. które Heg. miał potrzeb. przynajm. przemyśl. i jasno określ.
1° Kr. w krytyc. prakty. rozu. wykaza. ~~[illegible]~~ że wier. w Boga i Nieśmiert. nie powin. opier. się na celowa. w przyro. i przyrodz. odpowiedniości i stosowno. lecz wyłącz. na moral. pewno. i moraln. celu ostatn.; że nie ma żadn. fizykoteol. lecz tyl. etykoteol. i teol. moraln. Powst. pyt.: jak dale. etykoteol. oddziały. na fizykoteo. i ją przymu. do uznan.?
2° K. w swoj. rozt. relig. odróż. abstr. Chryst. i to jest Słow. Syn. boży wzor. i symbo. wiary relig. od osob. Jezusa, któr. jest bosko uzpos.

człow.; założ. relig. chrześc. i charakt. histor. Odróżn.
osob. Chrystus. która jest przedmiot. wiar. Kościel.
i dogm. od osob. Jezu. któr. jest przedmiot. histor.
rozważ. i przedstaw. Powst. ted. pyt.: jak się ma
rzecz z tych. rzeczyw. Jezu. wedł. ~~[illegible]~~ normy i
zgod. z wiar. z wykluczen. cud?

p. 30/ 3° K. uczen. bard. stanow. odróżn. czyst. wiar.
religijn. czyli relig. rozumu od pozyty. objaw.
relig. czyli wiar. Kościel. ustanow. Tam tę
postaw. naprzeciw tej drug. a zaraz. uważ. tamtę
za cel tej drug. Z tego powst. zadan.: żeb. ozwiąz.
wespół ich stosun. przez krytyk. relig. pozyty.

Jak H.: przepr. nad rozpraw. tych 3 zagadn.
zob. str. 30 =

Co do odrzucen. czyst. i koncepcji obej
przyzn.: były w zgodz. bo Szell. twierdz. że Kant
dotknąd. zachowd.: prowad. do dawn. bądźcokol.
jedn. osobist. boga wśród. — 30 —

p. 31. Wedł. Heg. Fichtego Kryty. wszelk. Objaw. zastąpią na ten sam zarzut, bo w niej taki. porz. Bog. zostałe będ. umoralizowan. i po dawn. dogmatyzm.

Zob. ciek. list do Schell. = tamże. 31.

β) Ortodoxya a filozo. p. 31.

Obaj przyj. zgadz. się na przeświad. zachodz. międ. ortodox. a filozo.; przymus relig. a wolno. relig.

Zob. list Heg =

Rewolu. w porz. świadczenię Heg. po wykoń. syste. Kanto. Kryt. na nowo kryt. prakty. rozu. a nauk. o pryma. prakty. rozu. i jej postul. o godno. osobistej i kt. głębo. go przejęł. =

Zob. list patety. z 16 kwie. 95 = p. 32

γ) Schell. ma być przewodn.

zob. zasady Heg. o przyz: i zdan. s Kron.

jest być: Terminato. – na str 33 –

δ) Kwestye moniz mu – p. 33

Przeczytaw. pierw. dwa pis. swego młodz.

przyz: musiał Heg. zdecydow. się na jedno z

dwóch pyt: czy kierun: nowej filoz. będz. nau.

Kr. uważ. za dualizd. czy monizd.?

p. 34 pyt: to zasto. do teolo. V: Takie

przyb: form: czy ona i jej drzód moral.

ma być rozu. teisty. czy panteist.?

Czy cel końco. moral. nie jest światowład.

zat. i światotwór. zased.? będz zat. etykoteo.

nie podporządku. sob. fizykoteo. nie narzu. jej swoich warun. i nie odbudu. jej w now. duchu.[2] (p. 24

Sch. chcia. to pyt. rozwią. w znacz. monist. i panteist. W listc. w liś. z 5 sty. 95 wyjaw. więc. teisty. dow. moral. p. 34

Heg. na to odpow. że nie rozu. p. 34.

Sch. zesta. z owe. teiz. w któr. stav: zabob. tak pozyty. jak przyrod. relig. połącz. się z kryt. Kanto. Znano. i powątpiew. pyta H. czy nowa filozo. dopraw. nie będ. w stan. zatoż. teiz. — gdy Sch. przeko: że one musi. mu zaprzecz. — 34 —

Ta młodo Kanto. filo. przetamuj. szranki teiz. i posuwaj. się do Wszechjedno. zmien. zaz. z ideą Bo. taki. świado. boż. i stano. relig: Wydaj. się sob. sam. że jest począt. now. epo. relig. i nasie. z któr. wyrośn. kościo niewidz. a z nim królest. boż. któr. ma przyjść Fito. stoj. się relig. Natchnio. budz. się

uzn. porywaj. new: spokoj. i twórcz. H.
Jego listy do Sch. – p. 35.

Rozd. IV.

Kon. pobyt. w Szwaj. – Heg. i Höld. Przesiedl. do Frankf. – 35 sq.

I. Nowe mister: –

1) twórcz. w związk: – 35 } O stosun. Hölderl. do H. i Sch. i Schillera
2) Eleuzys = 37 =

II Hölderlin w domu Gontard
1, Katastrofa 39
2/ wiecznej. uczu. i kon: 40 – 41
Höld. zwarjo. 1802 + dop. 7 czer. 1843 –
charaktery. Kródł. Höld. – 41

III Hegel w domu Gogel
1/ Stanowis.
H. z poczat. 97 r. w Frankf. przyj. guwern.

nie ma. znacz. tego pobyt. w domu Gogl'a –
Ku. Fi. domyś. się że był pobyt uzasl. już w Berl.

2) pobyt sprzykrzony = 42.
H. przez rok cały obcow. z Höld. i dużo nacierp. się z jego wiernego.

3) ostatnie umi. Pośl. – ekono. 42
Kirk. niechę. po kalectwie Höld. (we wrześ. 98)
doznał bolesn. straty: ojc. gdy odum: 14 sty. 99
Heg. ze spad. ojcow. dost.: kuch. mniej więcej
przeł. tzw. t. j. 3154 zł. – miał także owocze
z guwerner. –

4) plany przyszłe. 42 str.
postano. przygoto. się na docent. filo. w jak. naucz.
a upatrz. sob. Jenę, stoli. podów. wiem. filo.
Szell. był się przenió. 99 do Weym. Ficht.
do Berl. 800 dla sporu o ateizm. Sch. od
98 bawił tam jako prof. nadzwy. z kilkunast.

przew: któr. poinz. Bamber. 43.

Sch. stad wte. na oroz. swoj. stad., Heg. był zupeł. ucięży. Ale jeg. wewn. stos. do Sch. były nie smeie. bo ował się samodzielniejsz. 43.

Chora: obok. Sch. popsób. oroz. ale wspólnie przygot. się uczeni. Miał zam. przez mies. przejść w zwykł. Bamber. aby tam z blis. przypatrz. się katolicyz. – List o tem do Sch. 43 –

W tym liśc. peł. wyr. uważ. i symp. dla Sch. 44

Rozd. V

Heg. stud. i prace frankf. 45 sq.

I. Forma pierwo. syst.

1) Notatki 45

Z trzech oręż: na któr. rozpa. się Syst. Heg. w swoj. for. wykoń. t. j. Logi. z Metaf., filo. przyro. i filo. ducha w tat. frankfur. postaci: zarysy dwóch pierw. częś. na 102 arkus. a

zary. trzec. t. j. nau. o duchu cz. ety. na 30 ark.
Treść tych 132 arku. w dosło wyzrag. ale
wedł. swey. wybo. pod. Rosenkr. – Heg. Leb.
na 42 stro – 99–141 =

Język tych zarys. i projekt. jako też ich
wyrażę. jest niezgr. uryw. i ciężk. i trzeb.
mieć dokła. znajo. cał. syst. w później. zupeł.
rozwin. form. aby je zroz. jako tako – 45

2) Temat zasadn. Relig. jako syst. światło.
Ten tem. od pocz. study. zaj. go i ciąg.
zaprzat. i pano. i przewodn. cał. jeg. nau.
od począt. do wykoń. Tym temat. było
isto. relig. nie o ile jest przedmio. ~~relig~~ teolog.
lecz o ile jest probl. świato. 45 –

Teol. Ka. wyjaśn. różn. i sprzecz. międ.
isto. relig. a jej histor. zjawisk.; mię. Kościo
wewn. a widz. któr. to drugi staje przed
ocza: jak. relig. ludowa i kult. niedawn

rządzo. Młod. Heg. uzasadn. przyjm ducha Kant. teolo. Żąd. relig. wyzw. końca. wewnętrz i t.d. zw. z Schell. – 46 –

O powst. relig. kapłan. i państwo: wiek oświecen. (Aufklärung) we fran. uważa. że głów. rolę w ich powstan. odegr. oszust. Rewolu. fran. wzmocn. sprawiedl. i zemst. w umysł. oszuk. ne oszust. – na Despot. i pop.

Heg. to samo mniej więcej powtórz. 46 –

Ale godz. swój. wyb. zmien.

Nie wątp. ani on ani jeg. przyj: że pojęc. relig. grec. nie zost. wymalow. dla egoist. pobud. ani przez desp. ani przez kapł. 46 –

II. Rozwój religii 47

1) Cel ostatni – 47

Lecz relig. Hellen. nie powst. za pomo. kłams. i oszust. lecz rozw. się z zewn. ~~istot~~ relig.

i histo. rozwo. ludzk. to mniej wię. zarz. ma się tak samo z relig. hist. i pozyt. Ks. posta. Kościo. niewid. niezgł. przeciw widzial. lecz tak. tylko cel tego drug. a warto. i niewarto. tego drug. ocen. wedł. miary, w któr. on niewidzial. Kościoł. t. j. isto. i poz. relig. sprzec. się lub odpow.; opier. się lub do niej zbli. 47-

Ks. Tekri. uważ. że ostow. ideal. wy. po boż. usposo. jest cel. ludzko. zamier. stwor. jest logozen, odwzor. syn. boż. w swoj. zjawie. się histo. jest osob. Jezu. Chry. że zat. isto. relig. poleg. na praktyc. wierze t. j. następo. J. Chr., jak już głosi. starzy mist. Eckardt, Tauler, Tom. a Kempis; że droga relig. ostow. ma na celu osiąg. Boga połącz. się z Nim, stan. się Bog; nie ubóstwie. (Vergötterung), lecz Vergottung jak misty. nazw. to zupeł. zniknę. w Bo. Jezie. zbliż. się do Bo. nie ma być oczy.

gadani. musi osiąg. w Bo. i ustk. w Nim być możebno. Która przypu. idee Bog. nie uwięzid. i ukkord. w działy. pomię. Bo. a. świa. lecz świa. zamy. w sob. wpraw. w głęb. macz. nie przypu. wszyst. panteiz. wedł. któr. wszyst. tak jak rozwi. się i istn. jest w Bo. Tyt. tego zbliż się dow. już zaprzat. H. jak wd. z list. do Dz. – 47

H: rozu. że roz. prakty. ma prawo. i pewn. nad świa. zjaw. 47 –

2) Filo. a relig. Mowy Schleier. 48
zob. o tem str. 48–49 –

3) Religie świata. 49 –
Dwa czyn. stanow. isto. relig. są życ. niezkoń. i skończ. czy. bosk. i ludz. Od sposo. ich przemistow. zależ. spos. ich połą. zat. i rodz. i stop. relig. Spos. zaś przenist.

jak i połącz. zawis. od świad. narod. i jeg. empi-
bytu, dla teg. isto. relig. koniecz. wyra. się i roz-
wij. w histo. kształt. 30 -

Są dwa sposo: któr. dokony. się tak przeciwsta
jak i także obu czynni. Przyp. zasad. która
stwo. dwoj. świado; czy będ. obaw. się Bog.
któr. jest wszechmo. i ~~bez~~ wznosi się nad niebios.
nieskończ. wyzw. od wszystk. co wcho. w jakieś
zwyz. nav. od przyro. Albo też stan. sieb.
jako czyst. Ja po nad natu. tego czut. i po
nad stoi świat. i ponad tysiącoletnie.

Jeśli. rozstaj. jest nieskoń. jest obojęt. określ.
subiekty. czy objekty. czynni ale przeciwsta-
wieństwa: bezwzgl. skończ. przeci. bezwzgl. nieskoń.
Ustawic. przeciwień. w pier. for. jest relig.
mojżesz; w drug. form. relig. Fich. 50

Takie. połącz. dokony. się w dwoj. spos.
albo w kształt. wszech. moż. ludz. ideał.
alb. w zjawi. się jedn. szczegół. osob. w któr.

ściśle. obja. się isto. Boża. Relig. wcielo. boż.
jest Judaizm, relig. ludzk. piękno. Helenizm,
relig. uświęcz. Bo i chrześcija. 50

Co zat. tyczy. się stosun. bosk. i ludz.
życ. (Bog. i świa) są trzy form. głów. któr.
ludz. porządo. przebieg. i przeży.

1° Pogań. któr. poprzed. wszel. rozłącz.
i przeciwsta. ory. jedno. przyrod. Bog w przyro.

2° rozdw. przyrod. jedno. ory. przeciwsta
obu organi. — Bog po nad wszel. przyro.

3° Jedno. któr. przyp. przeciwsta. i z niej
wycho. ok. relig. położen. w nowo ok. odkup.
w któr. mieści się idea pierw. wszel. relig. 50

Formy światowodziejo. świado. relig.
są zat.

1° relig. przyrod. któr. uprzyst. wszel.
mitolo. grec.

2° relig. żydow. która przedst. lud najb. rozdw.

3° relig. chrześ. która wycho. z żydow. jak
helen. z przyrod. 51 →

4. Char. relig. chrześć. 51

W środ. chrześć. wsz.: stoi osob. Xa. Pośród
święta od oderwanio
(boga ~~pozbawio~~; od bog. opuszczo, zgot. z bogów
wyzutego, który leży sob. podob. do zbrodniarza.
Trupa, jest z pośród. wszyst. ludzi. Ten owym
jedn. który wie, że jest jedn. z absolu. (Der eine
mit d. Absol. eins weiss), tę pewno. nosi w
sob. i otę ma. obudzać jej w drug. Trzeb.
dobr.)
(obecn. sob. stan świa. histor. z któr. wycho.
osoba Xa. Rzym. imper. już będą. w form.
wszechwład. rozbi. żyw. indywidualno. narod.;
powszechność jest bez żyw. indywid. rozstan.
pojedyńcz. i odosobn. jest bez wzupełn.; tam
ta jest nicy. to jest niepogo, świa. jest
pusty i nudny; jedyn. Obraz. Bog. w świe.
jest relig. świadomo. tego stosu. który świat
wypych. ze sieb. i pogar., obrzyn. wszyst. cierp.
kieś. umar. śmierc. hańb. i najboleś. Co wsz.
świa. jest najpodl. i najwięż. hańb. — wzubie.

Stęp. się w form. Koszyk. symb. wzo. chrześ. nak. najprzybitn. wejak. sygnat. jego char. — 57

W upokorz. i cierp. w śmierć. i zmartwych. objaw. się Bóg w świe. i ludzkośc. hist. Xa jest hist. Bo. A jak najżyw. Bo. każd. natwarzn. zaw. zjaw. się jak. jeg. bóg narodu. Tak X9 jest bóg. narod. ludzkości. ponieważ w nim Bóg jedyn. ~~ost~~ wypłaszn. jej istot. i objaw. 57.

Ale jak ludz. hist. Ja i bosk. hist. Xa złoży. się i połącz. w całości. histo. Ja Xa. Tej. pyt. nie rozb. He. — 57

III Relig. a Filo. 52

1) Nowe zad.

W Chrześcijań. zsiec. pogod. z Bo. — nie ubóst. jak w grec. mito. lecz uczłowieczio.

Połącz. ludzkośc. z Xem spełn. się w Kultcie, przedewszy. w sakram. ołtarz., histo. Bo. w bosk. i ludzk. posta: narodz. zmartwych.

To dzięj. się przez rozw.—a źi hist. Bo. jest tema
wiecz. treści i jako tak. stero. prawd. więcej.
przy. ona być logicz. poj: i ustalo.— To dzię.
się przez dogm.; przedew. przez dog. Trój. św. 52.

Chrześcijań. ile pięk. relig.—jest katolicy.
Ponieważ jedn. Objaw. jako wieczn. prawa nie tyl.
ma być przedmio.— zmysło. istni; nie tyl. ~~tem Kato~~
dogmat. ustalo.; lecz taki. pozna. i rozś.
w formie myśli, która jedn. jej odpowie.
musi rozwój chrześcijań. Od katoli. ~~do~~ przez protes.
odb. się do filo.— Chryst. zredevla, w któr. chrześci.
zabie. się do osiąg. tego cela. Filo. pozna.
skończone się na relig. a relig. na filo. W tym
bieg. Kotow. mieści się i ~~[illegible]~~ zatw. się syst. tej
drog. W tak. relig. filoz. i filoz. relig.
Heg. już w Frankf. widz. zadan. filoz. swoj.
odpowied. i tak. ze swoj. wiecz. Może powied.
że syst. rozwiąz. tego zadan. istot. chodz.
i znacze. tej nau. któr. zow. się filo. heglo. 52.

Heg. mówi: „Gdy tedy protest. zdjął z sieb. obce święcen. moż. duch (jako duch) odważ. się na święcen. sieb. sam. i przywróc. ~~że jest~~ pierwot. pojedn. ze sobą w now. relig. w której nieskończo. ból i sam bozem. jego przeciwień. zost. przejęta, ale rozwiązan. się bez mętów i czysto gdy powsta. naród wolny a roz. zrodzi ~~..~~ na nowo swoj. rzeczywisto. jako ducha moraln. któr. odbęd. się na śmiało. powzięsz. na włas. grun. i z włas. majest. sobie swoj. czyst. formy. Jednos. każ. jest ślep. oręż. w takim. bezwzględ. konieczno. na któr. świat wykształc. się dalej. Jednost. każ. moż. tyl. wted. podnieść się do wład. nad dzisiej. kawał. tego takim. gdy poznan. dok. zdoł. wielkie konieczno. a z tego poznan. zmusz. się wypowied. słowa zaklęcia, które wywołuj. jej formę. Tę wiedzę, tę energię całą cierpienia i przeciwieństw. która panow. przez kil. tysiąc. lat wszędzi. świat. i wszystk. formami jego rozwoju, raz. w sob. zamkn. a sieb. nad nią podnieść, tę wiedzę moż. tyl. dać filo." 52–53

2) Idea zasadni. – duch bezwzględ. 53

Relig. świato. zoz to stop. które świado. boże szy. pozna. boga od stro. ludzko. przeży. i przebie. Skoro tedy Bóg jest wszyst. we wszyst. a prócz Nieg. nicz. nie ma, musi ów rozwój świata i pozna. tak być pojęt. że wycho. z isto. Bo. i do niej wra., że zat. Bóg sam dwie własciwo. swoj. isto. w sob. Tacz:

a) jest nieskoń. w sob. skończ. i zamkn. bytem, byt. bezwzględ. jak i Spi. naz. Bog. ens absolute infinitum;

b) poniew. on obja. się w rozwoj. poznan. jest on duch. istotą poznaj. t.j. duchem. Bóg zat. jest duch. bezwzglę. który obiaw. się w rozwoju świa. (Weltprocess) t.j. w rozwoj. świa. wedł. praw wieczyst. zwiaz. w relig. świa. z któr. żad. inna nie moż. być najwyż. ~~tako~~ prócz owej relig.

(p. 52) ducha (Relig. des Geistes), jak wszys. w chrześ.

K. F. objaś. że w rozmyśl. frankf. w owych pierwo. zasa. zaszły następ. poję. za równoznacz:

das absol. Sein = das Absol. = Gott = der absol. Geist = Vernunft (absol. Vern.) = Selbsterkennt. (Selbstunterscheidg) = Selbstverdoppelg des Absol.

Zdwojen. (Verdoppelg) znaczy, że poza. sieb. i wewnątrz. sieb. Absolu. przedm. (Gegenst.) nie jest tyl. sam. przeciwobraz. (Gegenbild) nie jest tylk. przedmiot. wyobrażon. lub pomyśl. lecz taki. jest absolutn. t. j. w sob. skończ. samodziel. czyli rzeczywist.; prawdzi. drugiem (das Andere) w któr. Bog nie tylko sam sieb. widzi i poznaj., lecz przez niego. jest widzian. i pozn. Odtąd jest i zost. duch absol. i jeg. objaw. w rozwij. świa. każdy. przęs. i każdy. temat. nauki heglow.

β. Organiza. syste.: 54.

W syst. ducha absol. nale. odróż. trzy formy głów. czy. stop. któr. po krót. moż. oznacz. jako jego ideę, jego zjawis. i jego wykonanie.

~~Wedł. tych różnic rozp. wszkt. się w ten spos.~~

Innemi słowy: duch abs. jak jest w sob. (an sich), jaki zjaw. się w nat. czy. jako świat, jak w relig. (z któr. najściśl. łącz. się sztu. i filozo.) wraca do sieb.

Wedł. tych różnic rozp. wszkt. się w ten spos. że duch relig. czy. wiara pojmow. jest jak. duch ogól. etycz. (d. sittl. Gemeingeist), któr. wszystkich napełn. a w obycz. i państ. w relig. i kulcie, w sztu. i nau. sieb. przedsta. Duch absol. rozwij. swoj. istot. jako idee, przyro. i moralno. Filozo. jako wiedza (Erkenntniss) ducha absol. dzieli się zat. w nau. o idei, o przyrod. i o moralno. czy. ma trzy częś: Logi. z Metafi., filozo. przyro. i Ety. (54)

W zarys. frankf. Logi. i Metaf. choć jed. stano. wied. przecież od sieb są oddzielo.: Logi. jest nau. o bycie, myśle. i poznan.; Metaf. nau. o zasad. o istot. rzeczy i o jaźni (Ich).

Jako nau. o isto. rzeczy t. j. o isto. duszy,

świa. i Bo. nazy. jej H. d. Metaphys. der Objectivität (metaf. przedmioto.); jako nau. o ja, i to ja teoret. prakty. i absol. – nazy. jej d. Metaph. der Subjectivität (met. podmioto.), przy. Tatw. pom. zie daj. że miał na myśl. przy owej przedmiot. stronę wolfowską, od Kant. potęp. metaf. dogmatyzmu, przy tej zaś drug. ową nową, przez K. założo. przez Ficht. i Schell. dal. rozwi. metaf. współczes. (54)

4. Zarys polity. – 54 – 56

Są to notat. o ~~powst.~~ w r. 98 niemal. i spor. polity. w Wirtem. bliższej ozy. H. –

Jakiś zwrot. między niemi a dwadzieści. lat później. pisan. uwag. o sporze Konstytu. wirtem. o tem zob. K. F. – str. 58 –

Rozd. VI

Heg. w Jenie. Pierw. sześć lat jeg. dział. lite. i aked. p. 57 sq.

I. Dział. liter. 57 –

1) Pisma filozo. 57

Zew: ~~po początk.~~ now. stul. – w sty. 801 H. wyrost. do Jeny się przeniós. z Frankf i tam pozost. do mar. 807 – był to pierw. epo. jego pełl. działal.

Zew. swoj. karye. lit: od pra: Ueb. d. Differenz des Fichteschen u. Schelling'sch. Syst. der Phil. – a rozpr. de orbitis planetar 27 sierp. 01 (w 31 roczni. swoich narod.) roz. poz. karye. aked. Raz. z Schell. z któr. zrazu miał wspól. mieszk. wyda. Kritisch. Journ. der Philo. (802) któ. miał być wyraz. ich wspól.

wszyst. a bron. zacrep. nier. bard. grub. przeciw wszelk.
Ungehilosz. Naresz. w Jen. opracow. i ogłoszenie. zasadn.
części swej. sysd. pod tyt. Syst. d. Wissensch.
Erst. Thl. Phänomenologie des Geistes – 1/57/

Chrzd tako. wyd. podrzorni. do wszyst. ogs:
filo: ale tej. nie zrob. Dopie. późn. w Norymb.
ogłos. Logi. ale nie jako podr: a Encyklo. dopie.
w Heidelb

2/ Eine polit. Schrift 58

O tej ciekaw. pracy, któr. H. napis. pod wrażen.
wraż. pokoju luneviłsk: (1801 – 3) ale nie
ogłos. a któr. kryty. ówczes. stosun. niem.
i wykazu. że Niem. są chyba ein Gedanken-
staat – stosunki podob. do polsk. anarch:
– zob. str. 59 – 61.

II Działal. akad. 62 –

1) Odczyty (wykłady)

Heg. zapow. odczyt. na 13 semest. od zimy 801/2 aż do zimy 807/8. W wykaz. semest. prelek. po 807. pod Jeną 1806/7 nic nie zapow. W dwóch semest. let. 807 i zimo. 807/08 nie było go już w Jen. choć wydruk.: jego zapow. (bawił na urlop. w Bamb.) Rzeczyw. wykł. przez 10 sem. 62

W pierw. okres. sem. (801–3) wykł. raz. z Schell. a w pierw. sem. 1801/2 zapowied. Dysputato. filoz. pod współ. przewodn. swoj. i Schell.

Głów. wykł. Log. i Met. z całym syst. potroj. i prawo przyrodz. W zimo. półro. 805/6 ogł. hist. filo. a na lato 807 zapow. Fenome. Duch. wedł. swoj. książ. już ogłos. – ale te wykł. nie od-

byty, bo był już wyjech. do Bamb. 62.

W półro. 1805/6, w lec. 806 i lec. 807 zapow. odcz. o czyst. mat. i to czytn. wedł. Stahla geom. wedł. Lorenza, ale tyl. w dział pierw. ... odbyły się – 63.

Jako privatd. zapow. i czyt.

Zima 801/2: privatim Logicā et Metaph. gratis: introduct. in philo. et disputatorium philosophi. communiter cum Excell. Schellingio diriget

Lato 802: Logicā et Met. s. systeme reflexionis et rationis sec. lib. sub eode titulo proditurū! – Deind. jus natu. civitatis et gentiū ex dictatis

Zima 802/3 Logi. et Met. sec. libr. nundinis instantibus proditurū

jus naturae ex dictatis

Lato 803 Philo. universae delineationē ex compendio currente aestate (Tub. Cotta) proditurō –

jus naturae ex dictatis –

Zima 803/4 Jus natu
phil. speculativae systema complectens
a) Log. c Metaph. s. Idealismū transcendentalē
b) Phil. naturae
c) " mentis e civitatis

Lato 804 Phil. systeme universū ita tractab. ut aliis lectionibq Log. et Met. et phil. mentis, aliis phil. naturae doceat

Zima 804/5 nie mamy w wyk. bo tą część kata-logu. Wizd. cz tyl. pod. exem. nie zacho. w bibl. Jenajs.

Jako prof. uczony:

Lato 805: Totā phil. scientiam i. e.
a) phil. speculativā (Log. et Met.) naturae c mentis ex libro pr aestatē proditoro
b) jg naturae ex eod. libro tradet

Hieme 805/6 a, Mathesin purā et quid. Arith.
ex lib. Stahls Anfangsgründe der
reinen Arithm. – Geometr. ex lib.
Lorenz' erst. Curse der rein. Geom.
b) philos. realē i. e. naturae ē mentis
c) histo. philos.

Aest. 806 a) Mathes. purā pth. mgi.
geometr. ex lib. Lorenz Grundriss
der Arith. u. Geom.
b) philos. speculativā s. logicē
ex lib. suo Syst. der Wissensch.
proxime prodituro
c) philos. natu. et mentis ex dictatis

Hieme 806/7 nē repor. zyfrd.

Aest. 807 a) Math. purā pth mgi.
b) Log. et Met. praemisse Phae-
nomelogia mentis ex lib. suo: Syst.
der Wissensch. I Thl. Bamb. u. Würzb.
bey Goebhardt 1807)

c) philo. natur. et moribus ex Arist.

d) hist. philos. diet.

Tych wykł. jed. nie miał, bo bawił w Bamb. na urlop.

z których nie powiń. do Jeny, choć na

Ziml. 807/8 Lectiones suas philosophi: redux ex itinere indicabit

To się nie spełniło jednak.

Ogół. przegl. jego wykład. ile ich jest uwidocznio. w Katalo: pokazu. że jako docent wykł. 2 godziny na tydz. co było za mało na olbrzym. tem: zwłaszcza w krótk. półro. letn.

Jako prof. nadzwy. jed. godz. posięg. materia. dzie ważd. półr. co pozwal. nie dawać długo. bawi. ogół. rzeczy -

2. Stosunki – 64

Przy ołtarz. małżeńs. księc. dziedzic. wejdz. z wiel. księż. rosyjs. Marya Pawłówną Goethe zost. Excell. a ten w lut. 805 wyjedn. dla H. profe. nadzw. bezpłat. od dworu zaś wejmar. roczn. pens. 100 tal. o ożen. dwór. Goeth. w zgodzi. które z 27 czerw. 806. Ponurz. go, że malut. pens. nowi. Kied. będ. pomyślno. ale ter. zero. się ze wojn.; kraj wycieńcz. a książ. niektóre styg. o now. wyd. (64)

III Jenajsk. stosun. i osob 65

1. Dekadencya literac. (liter. Rückgang)

H. obaw. się, że zost. w Jen. w wielk. wiel. artysty. liter. ale Jena opuśc. Bracia Schleg. i Tieck, głowy szkoły romanty. powróc. Jerz. i Fryd. Schleg. były raz wyjed.

Noval. um. Schiller do Weim. się przenió. Ficht. do Berl. id. d. zob. 65.

Jena uped. a wsz. się zreorganiz. univ w Würzb. pod rząd. baw. (dawn. biskupi ter.) dot powr. Hufelanda przeniesi. Paulus teol. i Schell. filo. w jesien 803. Paulg nie dow. przedt. bo na wiosn. 802 wyd. wiem. Koart. dzieła Spin. Tom I. teraz on i dyle ina. odj. do Wyrzb.

2. Immanuel Niethamer

Także z Jeny przed. do Wyrzb. raz. z Paul. i Schell. przyj. wier. i wyznan. U. Wyd. z Ficht. jako uczdw. prof. filo. d. philo. Journal 95 – 97) w którym ukaz. się arty. Forberga i Fichtego. powód sporu o ateiz. i dymisy. Ficht. Niethau. bron. Fich. ale był oględ. i przyj. z uwzg. uczomn. Wogól. był pojednaw. i znan. temu, że międ. okazo. raz. z Ficht

o ateiz. (Vysm. uniw. zost. prof. teol. i dyrekt. semin. homilety. Stan. K. F. ie coi podobn. nie zdarz. się nigd. w ząd. karye. akad.

[Widzieliś. księż. którzy ubrani. wizr. zost. skwaplin. przez rząd przeniesio. na wyd. filo. albo ze fizo: bez wiary zost. prof. teol. a póź. Oberpfarrer i Prof. der Section der für die Bildg. der religiös. Volkslehrer erforderl. Kentnisse – tak się wary. fakult. teol. protest w dzien. uniw. biskup. [illegible]

Przy pokojój prosbie 26 grud. 805 – odebr. Würzb. Benzur a Niethh. pozost. w służb. bawar: razem w Bamb. jako Landesdirections-rath (805) pot. w Monach. stoli. now. królest. jako Centralschul- u. Studienrath od przew. mies. 807. Zeń. się z wdową teolog. i kirchen-rata Doederleina, z któr. i Heg. był w przyj.

Niethh. i póź. opieko. się szczeg. Heg.

3. Docenci filozofii 67

przeważ. w składz. wydz. filoz. W lecie 803 było 3 zwyczaj. z radzcy. prof. i 7 docent prywat. Ten stan zmien. potr. do bit. pod Jena – Heg. gin. wśród młodsz. zdaw. i mało stow. koleg. Wymien. filoz. Kirsten, Fries, Krause, Schad, Vermehren Ast i.t.d. nie mów. o Schell.

4. Stowarz. towarzys. 67

Wymień. K. F. kil. domów, z któr. każd. co 14 dni gości przyj. rozbaw. – a któr. H. był mile widz. – 67

IV. Fenomelogia i bitwa – 68

1/ Dzieło i spór z nakład.

Kant nazw. uwer. i ostat. częśc swoj. metafiz. nau. o przyro. t. zn. (Bewegungslehre) Fenomenologią t. j. o rozcz. wedł. których wyobraż. sob. rodz. ruchu – = Erscheinungsarten d. Bewgg.

H swoj. głów. dzieł. jeszcz. przezw. fenom. Ducha, ponieważ miało traktow. nie o rodz. zjawisk ruchu, lecz o koniecz. stopn. rozwoju świadomo. od najniż. stopn. (przyszłość. pewno. aż do najwyż. stop. wied. absolu. = Entwickelungsform. od. Erscheinungsarten des Wissens = Phaenomel. des Geistes

Ks. Gö[illegible] Göbhardt w Bamb. miał księg. wyd. ale H przeciw. niż Kant pis. podcz. druku – Druk rozp. się w lut. 806 – ale we wrześ. było wydruko. dopiero 21 arkus. H. potrzebo. pieniędz. i domag. się zapł: ale nakładca –

był obowiąz. zapła. pierw. poło. honor. gdy będz. miał
cały manuskr. w ręku. Stąd spory, które stąd.
Niethh. za któr porzą. księg. niektór. wypła. honor. ze
24 arku. przyjmu. je jako połd. ale H. mieć się zobowiąz.
dostaw. cał. manuskr. do d. 18 paźd. – zob. exkle. H. 69

2. Bit. pod Jena

zob. wraz. osob. H – p. 69
18 paźd. wczesn. Goeth. osób. do przyj. w Jenie
aby dowied. się, czy wcześ. podcz. bit. jakkolwiek miejs.
H. zrabowano – był bez pien. – Goe. kaz. mu dać 10 f.
Naresz. 20 paźd. odesł. reszt. manus. do Bamb.
któr. nosił w kiesz. od nocy 13 paź. W str.
807 pod przedm. – pod. exem. Schell. 1 maj. 807
w któr. mówi, że ukońc. rzecz o północ. przed bit. pod
Jena – stąd wyr. fraz. unter dem Donner der
p. 70. Schlacht bei Jena = (nicht blos gesucht, sond. falsch!!)
3) die erste Differenz zwisch. Schell. u. H.
Czego Schell. spodziew. się a jak. było jego wrażen.
zob. str. 70 – on był. przeczyt. przedm. – 71
Z jego list z 2 listop 807 ! Koniec się korresp. dział.
myśl. z ze str. Schell. przyjaźń – widzieli się

jeszcze dwa razy – w paźd. 812 w Norymb. a 3 wrzes. 29 w Karlsb.

iát

ze

ıąt

69

e

eje-

1/08
l.

807

-pod

v

11
lich)

rew

ort
ś

S. II, 46.
16. I. 1953. Jahn

II.

Herb. Spencer et la philos. de la vie.
par Gaston Rageot
Rev. d. d. Mondes 15 août 904
pp. 808 – 843

Sp. zwło. spało 14 grud. 903 – pot. ogłosz. wiel. artyka. mier. bar. suro; wznio. zdoby: się na niejed. akt symp: Hindu jed. stoi. 25000 fr. na utwo. kated. w uniw. oxfor. gdz. Spen. nigd. nie wykł. a z któr. żad. nie utrzy. stosu. Ta kated. miec. się nazyw. kated. H. Spen. Pot. ukaz. się mnóstw. któr. duż. sprowadz. wrzasków: nazw. pamięt. o nim mów. Ter. należ. do histo.

Euro. dawn. przesta: go słuch. a nawo. sta. jego byt. – zwin. w zwin. kraj. W Angl. dług. był nieznac. a przy śmier. dyskuto. duż. o jeg. prawdz. warto. Z począt. pism. jego mało się rozchodz. i musiał dokład. Staty. społecz. odbita

w 750 ex. potrzeb. 14 lat do rozejś. się; Zasc. Psycho. odbi. w 600 ex. potrzeb. 12 lat, aby zakt. być sprzed. 500 ex. Essays rozeut. się w 10 lat.

W r. 60 otworzył się do subskry. aby ogło. swoj. filo. syntet. Po wydruko. Pierwsz. zaczęło być strat. i trwa. dotąd. W 15 lat od otwar. subskry. – a wyszło. ogło.

? tom po tom. strat. wynosi: 1500 funt. (?)

Pot. zaczęło. zresz. się nie tak od r. 1874 ale na to zeb. go zwalcz. Wszyst. wielk. rew. angiel. są jemu przeciw.

Edinb. Rev. = „filozo. epitet. i frazes.

The cathol. World: brako. mu wszel. geniu. filo.

Princeton Rev. nie zmie orzec. czy daj. silnej dowód niewiedz. czasu. duch.; extrawag. pomysł. czy też zuchwalstwa

Quarterly Review: nauk. jego jest bezwzgle. zaboj. dla wszelk. ziarn. moralno. a wybitn. zgub. wszelk. form. relig.

prof. Jowett: jest to pół mędr. – czcza (pusta)

Pod kon. życia zwalcz. go heglis. Oxfor. i Glasgo.
a jego walk. przeciw Imperyzaliz. a sympat. ze Bur.
odstrych. od więk. massy angiel.

„Nie był – nie był proro. w swoim kraj. bo nie był ani
uczon. ani filoz. ani profes. ani ref. szkoły ani żad.
urzęd. lub uplasow. figu:" (n.p. Mill był post. deputo.)

W Niemcz. jego powodz. nie było ani wskaz. szerok.
ani trwałe. Artykuł. po jeg. śmierć. ogłosz. zgadzali się
na to, że jego figu. była dla postaci. wiel. indywidu.
wielkiej całkowitej. Niem. życ: tradycyj: Hegl.

[Stein w N. Fr. Pr. zdaj. sprawę: o jeg. dział.
ostat. wykonuje: na tem. zbliż. już nie miał się
drugiej. serii: nie retraktow. wszyst. dawn: zasad;
Goethe: pow. przed śmierć: wszy: światło = Spen. wszy:
ciemno :!

Sława przyszł. Sp: z Amery: Indyj:, Japo:
a wróc. z Fran: potem jak drugi:

[W Rosyi i Pol. miał duż. uczniów.]

We Fran. jeg. psycho. stanow. ratę ubo. i uzbrojenie

jego twierdz: sprawdz. w labor: Sorgolo: zaw. dyskutu.

jego pogląd: nauk. gdy je złoż: a ekonomi. korzyst. z kier. fakt. przez więcej zestawio. Biało. jego brat. bard. na serio a jeg. nau. postęp: przemów. do wybór. franc: wyd. się być na istnoś franc. Stra. pod wzglę. humanit:

(przy cz. Dobr. przypom. że wiele Franc. po miasr: chrześcij. spodz. się wielk. postę. humanitarn)

W Ogóle H. Sp. wyd. się równ. wielk. uwor. we Franc. jak Darw. i więk. zaw. jest mierz. a rów. wielk. filoz. jak Comt. który nie był podob. nauk. Wszyst. dla stan. jeg. woli. Franc:

(bo wysłało z więcej. zachow: materyalist. mechaniz. treść nau. któr. Franc: naj. pewn. usposob. do mater: tak przypad. do nas:)

Bo też geniu. czyst. nie lubi ogólnien.

„Fakt sam nic znacz." (Carlyle) a Carl. był idealist:

Od Lock. do Stu. Mill'a empir. angl. skon. od zpełn. W tym ruch. nieprzerw: bezw. logiczn.

utylitar: społecz. uogl. Sp: wyprzedził po za ramy ówcz.
empiryz. We wszystk. kwest. odnosz. się do ety: porząd.
idei. warto. wzd. i t.d. znalaz. on niedost: owoczes.
dcz. poza poprzedn. a zwłaszcz. przekon. się lub mniem.
że nie przekr: jako uczynić więc ogóln. już to zost.
zaniedb. już to pozost. im czysto. wierne. Zat.
uchwycił. Franc. lub Niem. pojąć dzieło uczy. któr.
mieć. zaj. go przez 40 lat a któr. przyg. ułoż. w
25 ro życ. - poj. je pod form. filozo. syste. któr.
miało być szkoł. metafi. dziedzicz.

Wziąt więc od tradyc. histo. swej. narod. dane
spekula. - prądu. i twór. jakiś nach. Ale był oryginalny.
jako Angl. i jako myśli. w tem jest że całość
meto. swoj. wszy. do kwest. któr. od niej nie pocho.
- że dotycz. proble. twórcz. świata z dział. utylita:
Potwierdz. zwrot. dwie wielk. ~~[illegible]~~ tradyc. narodu.

I p. 811 sq.

Młodo. swoj. przepędz. Sp. po za szkołą. Ojciec od pierw.
lat chow. go daleko od kuźni a ciąg. zwracaj. uwag. jego.

na fakt. i szczegóło. Nauczył. się od pierwsz. obserw.: Do sied. lat nie um. czyt. a w szko. okaz. się lich. uczn. Nie zdoł. nauczy. się ani gram. ani języ. Tak sam. ścisłe. pomię. były mu artyst. Zat. bawił się oglad. zbier. i rozbier. roślin. owad. i t.d.

Gdy ma lat 13 bier. go do sieb. ~~stryj~~ Tom. Spen. i przeznacz. go do stud. uniw. Ale młod. brat. nie zechciał pojść do żad. uniw. ani do Oxfor. ani do Cambr.; nie ubieg. się nig. o żad. dyplo. ani o żad. posad.

Był zaw. przekon.: że „naucz. urzęd." nie mogło dać pozn. prawdz. o przyrod. ani o społeczeń.

Zdaw. się przeczu. że stud. urzęd.: zaskrzep. przyrodzo. przyrod. przez sztucz. przymusowo.

Pod kon. młodo. odd. się matem. i wszedł do służb. zelaz. kolej. Przez 8 lat pis. do „Dzienni. inżynier. cywilne." o kwest. bard. specjal. lub pisz sprawozd. fachow. albo też robi techni. odkrycia. W tem przeskor. uczonko. utożsam. się przez swoj. życie: fachow. o wielk. wpływ. - zakres niezaleg. w życi. jego dzieło. Jego auto biogr. przepeł. mat. odkryć, lub jak wynik: i opisyw.

W tym czas. rozwoj. książ. nie odpow. żąd. woli a przez życ. cał.
będz. miał poszer. książ.; wielo kultu. dość (nieustające) niezrozu. a
ustęp. do książ. i pojęć. zwyczaj. tak. który zawiera osob.
notat. lub infor. i t. d. Dziet. jęz. za ubogi. w bibliogr.
nie podaj. źród. ni cyt. aby nie mącić czytel. Wszystko nie
przerw. nigd. w żad. biblio; nigd. nie miał do [illegible] nieb.
mi. książ. przez swoich; jęz. myślen. czyter. sob. i t. d.
Był nieprzystęp. dla wielk. krytyk.; nie szerz. żad. objek.
był żadniejszy: samowol. i zjedn. [illegible] – Andypodów.
nie lubił – był raz w Egip. a dwa razy przejeżdż. przez Pers.
mówiąc ne [illegible] przeciwnicy. okrop.

W ten spos. zamkn. dla wielk. wpły. a przez
był. sob. swoj. życ. wielkie. strasz. skutk. filo. krytyk.
Przywiedł do zgubn. z uwagi mod. świecz.; był zye.
duchow. swoich dziet.

Ten krom. się wytwo. jęz. rozwoj. Maj. lat 26
zabrał się do dziet. Strasznie. porząd. przy zaler. kolej.
przez chwil. ekspr. się i ulted. zerys swoj. syst. Zostaj.
przyjaz: i adher. Stu. Mill'a – wci. się w polit. i dyrzanz.

Utrzym.-się z pracy dzienn. i tem ułatw. nerw. rozpozn. ludzi i życia a przedewszystk. zdoln. popularyzow. naj-trudn. kwest. Pociąg. ten tel. i w życ. później. w sposób wyjątko. Zgadz. teor. dośw. pewnej: lub zaszczep. w powietrz.; zgadz. potrzeb. opin. publi. do któr. zaw. stosow. się umiejęt. Ścisłej. dyrekto. Ekonomii i pisze swoj. pierw. wielk. dzieło. Pomięd. r. 50–60 ukoń. plan do swoj. filoz. syntety. Ona będz. jak teor. prz. czyst. ~~[illegible]~~ konkret. i empiry. poleg. na doświadcz. i history. ludz. Będzie to owoc natur. myśli [illegible] któr. pierwsz. zaber. tylko myśli i owocy któr. późn. był zdoln. wykorzyst. i zgrab. dziennik.

—

Ale prawdz. trzeb. uwzględ. przedew. religij: Sam t. wychow. ~~[illegible]~~ po części opin. metodyst. ale była tam. potoż. i samow. obyczaj: jednakże podzielo. co do krytycz. przeglą. na religij. Ojciec trzym. z kwakrami, matka z metody. Wyniósł z tych spor. młod. Sp. dwa przeko.: 1° że relig. jest koniecz. obycz. ~~dla~~ rodu ludzk. 2° że wszcz. relig.

na tyl. warto. względ. Każd. wyz. relig. ma tę sam. warto. bo jest wyr. niekompl. ale nierbęd. jakiejś wiecznej rzeczywisto.; każd. wiar. relig.: ma swój niekompl. na w sob. jako (duszę swoi ~~[illegible]~~. i prawdy =. To broni się w Angl. ze stę i strony. =

Tak Kan.; Leib. on także probl. filozo: uważ. w gran. swoim uczyteln. jako pogodz. wiedzy i relig. Także będz. korzyst. — empet. jak Dek. lub Spino. lub myśli. S Tom. że filozo. powin.: tworzy. się (może nieu. względ.) w moralno. i w prawie życi. ludz. Trzeb. więc zachow. między. przyczyn. dla nauki i dla jego przedmio. (Niepoznaln.) = trzeb. odsłon. ludzkko. jej przeznacze. który jest ulepsz. się — Tak. między. Sp. w histo. filo. Tak że ta niezbęd. konst. nie stw. sob. Sp. w swoio. krytyc. wiary; że pomin. kultu. i tradyc. Trzeb. jak żyć. dobrot. zieb. w życiu, w ludzi. w przyszł. Nie zna system. ale przypatru. się ludz; rzeczom, światu i tak. się stanowis. wobec filozof.

Osob. Sp. być pełen szlachet. spokoj. i każd. wzbudz.

praw. nie niegoisty: a bard. anglik. – Celibat. i bez krew
żył wyłł. w jak. boarding-house a nie zaś nie.
towarzys: jak pensye i klub (cercle) – Obyw. były prost.
charakt. ujmuj. i zaw. słod: z wyjąt. dyskus. i polemi.
gdzie staw. się drażliw. cięty. nieprzew. W Lond. przez
lata szł. bieg. codzień. pieszo: z Bayswater do mieszk.
do Athenaeum Club, gdzie częst. przebyw. Tam grał
w billard i rozmaw. z Huxleyem, Darwin. i przed
życzliw. gości cudzoziem. którzy przyjeżd. z Franc. lub
zkądin. go podziw. W klub. znajdyw. wszystk. czego
mu było potrzeb. jako staremu kawal. filoz. i Anglik.
Międ. innym. Tetw. sympaty. które zyskw. trzym. się
trwałe z dalek. – wyjrzałem. były serdeczn. i stosunki
z George Eliot –

Pozn. się, gdy Sp. wyd. swoj. Staty. społecz. – W kad.
Geo. Eliot pracow. dla Westmin. Rev. a to była również
i dla Sp. ceun. warsztat. bo musiał regul. i szyb. pracow.
Po roku znajomo. liter. i filoz. polub. się i chodz. częst.
do Oper. Wł. gdzie Sp. miał wstęp bezpłatn. ze dwie osoby –

Rozmaw. o estety. i marzy. Któr. będ. lubi. i w któr. upatrz.: „exalta. wzrost. uczuć"; wszeln. zgodzi. się, że będ. się objęt. wdzię. kiedykol. im się spodo. Geor. Eliot ocenj. się zaw. lepsz. w towarzy. pióra a własn.: unosi się nad ich rozko. Komaraderyą. Wspomnj. uczw. że bez Sp. życie wydaw.-by się jej posęp. i pust. Zajm. się jego prac.: i projekt.; interesu. się jego Essays, któr. wted. pisze. Troch. kalum. unosiło się nad tą przyjaź. czyst. i spekul. Oto gniew. się oczy. Geo. El. a to oburzen. jest zrozum. gdy się pamięt. na jej stosu. z Lewesem – stosun. nie bard. odezw.: – Spen. ją zapozn. z Lewe.: a ten był ich wspól. przyjac.: Otrzymała unieszczęśl. to z jedn. o co ją posądz. z drug. Czy Sp. z tej. powo. cierp. nie wiem –

Sp. lub. młodo. i był czut. na wdzięki Chst. rozmów z kobie. lubiąc z nią jest to wymagając ~~same~~ w rozmowę jest to każąc im się przysłuch. lub zostać. się bez rzędu. pedanta: w sposób bez. natur. podn. przedsię. w rozm. lub rzędz. gdzieś ~~na pi~~kacm porcetr. stow. młod. i stow. pension. wyrzeg. młod. – pyt. etycz. lub nau. lub

Tak. delikat.-proble: Takto moż. skrom. śpiew. latejąc?
Dla reg. kaw: Kołyb. się chodząc[n].

Częst. był wesoł. a niewąt. był nagiły. Brak dostatk. i zniszcz. zdrow. Któr. mu bezw. przeszkad. przy prac.: -brak snu, cierpien. samotno. nie ~~zmogły~~ przemogły. ani jego woli ani nad jego zapanow. nad sob. sam. Dopiero pośn. miał jakieś wsk. wygod. za pracę. swoich dzieł i mógł zakończyć życ. swoj. w swoj. schronien. w Brighton -zupeł. przyjemn. wew. pew. zbytk. spokoju. i otwarta przy. zadowol. Zbyt kochał życie, zbyt dłu. je obserw. i studjo. pod jego wielką formą; zbyt kochał w niem się wierzył aby nie znalazł w niem zen. Napomni. wszech wiary. Był filozof. życia.

II p. 875 sq.

Dekart gdy ze pomo. formuł. arytm. wyraż. figu: przestrzen. niewątpli. przypuszcz. że te meto. matem. da się rozszerz. i zastoso. do wszyst. zagad. świa. Następst. tej. było. rozwiąz. proble. filozo. —

Leib. przyglad. wyjaś. rachun. integral. i różniczko. a dowiedzi. tak do swoje. pozn. ciągło. przyrod. zew. tem przyj. obj. rzeczywisto. świa.

Kant obliczo. odkry. grawita. i przekon. że wszechpotę. genia. ludzk. dowodzi, jako duch ludz. dykta. przyrod. swoj. prawa logi. wybudo. swoj filo. teorię. wszystko. na to, aby wytłum. pozor. paradoks. i pokaz. że wiedza przyro. możeb. jest bez istotn. doświadcze.

Tak więc wszelk. filozo. jest tylk. uogólnien. najnow. odkry. naukow. i jakob. transpozy. metafi. wiedzy codzien. zwyczaj. Przez jakiś czas wszys. zdaje się, że ostat. rezult. anali. powin. być bezpośred. zasado[zasado] a tak wszy duch ludz. zaw. że w tajemni. dotarło. jakiegoś faktu, który przedt. nieznany, niewiadomy się wyjaśni. wszyst. inne fakt. — !

Myślen. jest jedn. Spostrzeg. poniew. filozofo. zaś to opera-
za sił. przemierzo. aby uporządko. wrażen. ucz. wszyst.; wprowad.
jedno. do ucz: doświadcze. i do ucz. myślen. Pierw. krok.
ku temu porząd. — Tedy robion. jest przez wiedz. która tym
sposob. dobo. do pojęć, któr. się zg. po za nią — jak przestrz.
czas, ruch, siła — o któr. ona (wiedza) nic powiedz. nie
umie, prócz tej. jedn. że za jej potrzeb. i że bez nich istn.
nie moż. Filozo. jest drug. chwilą, bo jedno. ostateczn.
Ona musi obj. cało. i wcl. ideę, która jest ostat. (z wszyst.
idei ostate. Mimo to filozo. moż. tyl. oprzeć się o wiedzę;
zdoby. wiedzy w dziejach wytworzy. wymaito. systemy: filozofi.
doświad. filozo: wszys. zasad spekul:

O jaka ted. wiedz. oprzeć się i jakiej. wiedz. wymaga Sp.
tak iż D. był filozofem matematyki?

Bek. już powied. że fizy. jest matem. wszystk. nauk.
Wiemo. dziś dziś. że Sp. przedewszy. związa. dane
nowożyt. fizy: W pierw. zasad. przechod. Sp. prawdy
fundament. nauk. wyst. pojęć. któr. ma zaś wspól. np.
niezniszczalno. mater., ciągło. ruchu, (trwało.) stało. siły.

i przypom. że pojęc. te zost. w ścisł. uważ. ze sob. Sp. dod:
zobaczym. że wszystk. nasze dziedz. nad mater. i ruch. mog.
się rozwiąz. w dziedzin. siły — zobaczym. także, że te ost.
prawdy, jako mater. i ruch nie mogą zmien. się co do
ilości, zawieraj. się w zasadz.: że siła jest wieczna co do
do. Wyciąga z tego wniosek, że to jest owa prawda, przez
którą może dowieść wszyst. inn. które wszyst. z niej płyną.

Była też uważ. że wedł. wiedz. świad. Sp. sądz. uważ.
zarazem jego było, że kombi. przez wszystko ze zasad. trwałości siły
Prawd. że ogól. uznaw. tej prawa — ale doszedł do niej
drogą wniosku. zastosowuj go na dowód. swoj. jako probl.
i jako fakt który należy wytłum. Powód. gdy zaczyna:
się nie zgadzać natu. żyw. Zapew. wszyst. syntety. (w zasad.
pierw. robi uwagi, że zacz. od filozof. prawd, ale porząd.
w tej księ. jest inne od porząd. w któr. doszed. do tych pr.

Gdy Sp. był dziennika. (redaktor. w polityce Liberal. religi.)
aby zarob. na życ. zaczyna się zaraz wyłącz. organiz.
państw. przyg. w artyku. swoich określ. sfer. władzy rządu.
Pierw. jego wielk. dzieło — Statyk. społecz. — odpowiada ...

tę kwest. która go intere. przed innemi, t.j. podsta. teorety.
rządu. Dzieło to zawiera w sob. wszyst. inn., jest ich źródł. i
światł. Jest zarys. naśli.-cał. nau. Już wted. daj. się Sp. że
ewolu. organi. społe. stud. tego. sam. prawa a jeśc. z wiek.
z reflex. i doświadczo. nieprzyjem. on ~~dochod.~~ musi zaprow. pew.
zmia. w szczegół. swoj. myśli a zwłasz. względ. jej kieru.
redukt. jednak będ. ciąg. umacnia. (utwierd.) tę wiar.
(u niego) dominuj. w ewolu. istot. społeczn. która była jego
pierwot. natchnien. W niektó. Essays będą on Zwycz.
i Moda (1854) pot. Postęp i jego przyczy. (1857)

Zazwycz. Tłum. się post. że nas. jakoś. pod. służ.
do osiąg. drugiego. a sam fakt, że nas: się wznie. stano.
postęp. Dla Sp. jak dla socjolo. dzisiejsz. postęp nie
ma znacz. że nas: bo to nie jest ani jego przyczy. ani
celem dobrze zrozum. moż. tyl. wtedy postęp. jeśli się zamk.
wyłączn. natu. zmian, który go stwo. bez wzglę. na inter. nas.
Ale jeśli post. jest tyl. rodz. określo. zmia. przestaj. on
być sprawą wyłącz. społeczn. Może być przyłożono do jak.
ewolu. organi. a z wszyst. fizjolo. będ. go się określ. jako

„zmiany jednorod. w różnorod." un changement de l'homo-
gène à l'hétérogène. Pierw. któ. mówi. swoj. instytu.;
organiz. któr. rozdziel. swoj. funk. w podob. spos. postępu.
powiem. wzno. się od jednostajn. do różnorodno. W tym Essay
chodzi Sp. jedyn. o to aby uogól. wynik. tej. postę. któr. idee
podsun. mu społeczeń. a organiz. formach. Chce pokaz. że
to praw. organi. postę. jest praw. wszelk. postę.

W ten spos. Sp. wyprowadz. wcześniej. swoj. spostrze.
od Staty. socjal. zaś spotk. się z młod. nauk. o życ. Stwor.
swoj. syst. świa. ~~ze~~ postaci. dwie te nau. z któr. jedn. wycho.
od niej, a dru. przychod. ku niemu. Mówią że Dek. był
metafizyk. w Ntem. Można powiedz. że V. był metaf. fizy.
O Sp. należ. niewąt. powied. że był metafi. socjolo. On sam
tak przedstaw. kilkakrot. bieg rozwoj. swoj. myśli. Sprzecz.
się z tej. swoim biogr. i wyprowa. to w swoj. autobio. A
w dodat. do ostat. wyd. swoich Pierw. Zasad wyzn. że gdyb. jeg.
nau. była się był. rozwoj. w duchu swoj. Staty. socjal. byłaby
przybr. inną for. Ale pierw. inspir. jak mów. zost. zmieniło.
przez generali. von Baer„ przez praw przejść od homog. do heterog.
„Determin. postęp. kierat; biolog ja zmienia."

Stew. Sp. wymc. aby zazna. ten związ. historyi. Kto tyl. zna Pierw. Zasc. będz. miał Sp. ze uczeńdo; będ. sąd. że on tyl. uogól. teor. darwinist. transformiz. Ale Essay o Post.; jeg. Zasc. Psycho. i jego Pierwotsch. Fizyo. 19 dawniejsz. od Książ. Darw. a nie. od wolni. z ...

Wted. sądzwyjęd. inacz. Sp. nie jest darwinistą. Leczfilo. Sp. obejmu. nau. Dar. jak obejmu. nową fiz. z któr. go mierza.

Teor. D. jest zupeł. mechanist. bo nie zost. miejs. dla idei funk. lub organo. One przyjm. jako zasad. wszelk. transform. zmysł. wypad. narodze. i budo. któr. opatrz. pewn. indyw. nową bron. we wal. o życ. Ale oszy. pew. indyw. zost. wyposażej. to przypad. lub tajemnie. Te indyw. zwycięż. wszystk. inn. swej. rodzaj. któr. nie miał. tej. mocy: a selek. zapomo. utrzym. się przy życiu najsiln. zapew. i utrzym. ciągło. waryacyi.

Ta odmia jest zew. z góry przyjś. nigd. tłuma. One jest szkol. granic. za któr. nie wol. się posun.; jest poste. teor. Sp. wniej. z D. ważno. budo. w jestes. żyw. i wpływ

tej budo. na funkcyę, ale jest przeciw. z drug. stro. - wśród przez jednorodności, że korespondencja (wzajemno.) jest przew. wiary i jestestw; że jedno. wzajemno. akcji międz. wnętrz. a zewnę, środ. a organiz. Potrze. zat. aby funk. same, wysiłek. żeb. zastoso. się do okoliczno. mogła stać się ze swej stro. przyczy. zmiany dla jestest. żyj. Darw. objaś. przyst. żyraf: przez to, że jedno. które. przypadko. urodz. się z dłuż. szyj. mogł. sięg. po liście drzew. gdy na ziem. nie było nic co jeść. one zost. wybr. same w miejsc. gdzie przed. zmiany. traw. i one same utrzy. się. - H. Sp. powia. że te jednost. przyszł. ustąpi. z dług. szyj. na świat, lecz przez ućwicz. aby dost. liści po drzew. przedłuż. sob. szyję.

Widzi. się, że Sp. nie zna Lam. tak jak go nie znał D. Ale Sp. przez ogół. ogólne filo. swoj. musiał uwzg. D. przez La. w ocen. kied. nie było co przeb. co drug. Tak jak gdyby był zaprzyj. się w Da. biol. odwięz. dziedzi. a od L. biol. adaptacyj. funk. Ewolucyonizm ze wzgl. stwo. rozlew. się po za transformizm.

Potrzeba zat. Sp. do utorz. nie. praw. ewolu. w Pierw. Zasad. tyl. przypom. sob. co międz. nim wymyśl; z tam tyl. zastrzeż. że inspir. było. w których przemoż. u nieg. nad kier. socjolo. i że ona uwzgl. przybier. form. prost.

Tak wydaw. się ~~zatem~~ zatem w pierw. chwi. Sp. że socjol. zwierz. wytłum. wyst. wszystk. powiew. podz. pracy t.j. mnoż. się organ. oraz będ. do sieb. niepodob. wypełn. funk.. oraz liczniej. i coraz mniej do sieb. podob. Dalej s. socjolo. jeśli uważ. to prawo za fundamental. w rozw. społecz. w któr. po kolei zjaw. się rządzący i rządzeni, króla, kapłan. żołnie. rzemieśl. itd.

Otóż w było. ta zasad. daj. się wieści. poj. i wyraz. we form. przejścia od jednorod. do różnorod. układ. któr. przez. po mocie niekształt. i pomieś. embryo. nastę. różni. i odmienno. kształt, układ. i funk..

Ale czy to daj. się zastos. do inn. form.

To pewn. że postaw. na początku pierw. prawo postę. znać. ja uogólni. jako prawo oderw. ewolu. do wszyst. wszyst. rzeczy. Ewolu. zost. otrzym. we gener. progres.

i przez podnosz. się ku wszystkiemu bardz. skomplikow.
życia i myślen. lecz przez wzrost i przewracanie się ku form.
prymityw. istnien. Sp. ale poj. życia wedł. zasad. fizy.
i chemi. lecz poj. zjawisk. fizyk. i chemi. wedł. praw
biologi. a to praw biolog. rozt. nie podsuw. przez spekul.
polityk. —

III p. 820 sq.

Poniew. zmia. jest fakt. najstalsz. wszystkich. może przeto słusz. być tyl. praw. zmia. A filoz. będzie nieść ze sobą. to prawo. Ale wszyst. zmia. tak te któr. zwol. zmien. struktur. nowe. nieb. gwiazd. jak te któr. stanow. dekompoz. chem. za to „znaczny we względz. pozyc. części składow. a te zmia. żadnej. koniec. zaw. że w tym sam. czas. w któr. now. układ mat. się zjaw. takiż dokonyw. się nowy układ. ruchu. Z tego zaś wynik. że poznan. istn. prawo zrównoważ. redystrybu. mater. i ruchu, któr. stosu. się do wszyst. zmian a któr. tym sam. je wszyst. powin. być podst. filo."

Tak się wyra. Sp. w r. 1860 część. pierw.: Klassy. mechaniz.
Za pomo. mater. i ruchu, i rytmu ich koncentra. lub dyffuzji
Sp. nie bierz. do składan. rzeczy niż między prócz składni. fizy.
matematy. Stąd Ma. że był fizyk.

„Ewolu. w form. swoj. najprost. i najogóln. jest to
integra. mater. a towarzy. jej dyssypa. ruchu, podcz. gdy
dyssolu. jest to absorp. ruchu a dyssypa. towarzysz. mater.

Ale dodaj: uwag: nie poleg. na fizy:

„Znać elem. jakiejś oper. nie jest to wiedz. jak elem.
te ułoż. się aby ją wykon.; to co moż. tyl.: uprościć wied.
jest to prawo kooper. organi.

Odn. probl. inacz. postawił:

„chodzi o to, żeby odkr. zasad. dynami. która wyra. te
stronn. ciąg. zmieniając. się."

Ale to znaczy: dane Sp. są fizykal., ale ich stosow.
i tłumacz. ich prawa komplexy. są jedyn. biolo.!

a tak w samej odkry. co odkryli. w histor. jej powsta.

Że taki pogl. na ewolu. Sp. jest słusz. i z tej.
się pokazu. że nie ma a ciąg. zasad. teor. życ. Biologo. wytłuma.

mu ten brak związy. – Ani w Zesed. Pier. ani w Zesed. Biol.
nie spotyk. się z pojęc. specyfic. życia, z pełn. formuł. któraby
jej cechow. i wyróżn. od ~~inn~~ fakt. progr. Określ. życ.
jako koordyn. organ. – Ale tę sam. formę podciąg. na ewolu.
Życ. jest pozatem i przedewszyst. ewolu. – jest nów. sam.
ewolu. a wted. nie radzi. się Sp. określ. jedn. przez
drug. jes. pojmie. pojęć. jedn. na obraz drug.

W istot. zachodz. gdy mater. się integru. ona nie tyl.
się aglomeru. ona differencyj. się wzgl., stosuj. się do funk.
różn. i wielorak.; zatem redystrybu. mater. i ruchu, któr.
ona zatrzymuj. idzie od układ. rozlan. jednostaj. i nieokreśl.
ku układo. względ. koncentrow. wielorak. i określo.

A ta ostat. defin. życi ona nie jest parafra.
prawa Von Baera, przetłum. na język fizyk. i chem.

Zwrot. pozornej. history. nowego prawa
wystarcz. by do wyjaśnie. jej sensu. Ewolu. Sp. miała
w innej. filo. inoraz. do sam. powodz. któr. mieści transfor.
Dar. ale później. przez adapt. – Lam.: Była od sam.
porząt. otwar. urok. [illegible] fakt. wybor. modu. podóżny.

24

ale też najbar. kłopotli. a należ. więcej. do dziedzin życia, np. transforma. fauny i flory, póź. wzrost się now. rodz; obecno. niepotrzeb. narząd. w pewn. organiz; dziedziczno. i wiel. inn. trudno: dostrzeg. przez wdz. się embryo. A jest taki prąw. że biolo. Sp. przed: jako materyał wielko: ogół najtrwal. i najcenn. jego dzieła.

W ogóle mówi. zak. ukłudo. że utylita: prakkar. Sp. ideę postęp. jako wynik. 18° stul: w któr. przeważ. pierw. wiary i optymiz. i istyakto: Sp. zacho. jedn. a odrzu. drug. Teor. La. i Dc. były pnici. w śwa. nowe i lepiej określo. przez: odmiany (variation). jako wynik ory budo. ory adapt: (structure or de la adaptation). Sp. połącz. obie hipotezy przez swoj. teor. des correspondances que fixe l'hérédité = Fizyka matema: prakkar. na zasad. konserwa. energ. z tej. praw. stało. (de cette loi de persistence) wydob. on sama formadi zmiany a tak otwor. zbroj. mechani. swoj. natchnien. biologi. (toute son inspiration créante).

Tak wszo od 50 – 89 pierw. pomys. Sp. aby się w ogóle ~~[illegible]~~ potwierd. się pow... wszyst. char. biologi. i swoj. pierwot. treści. Coż warta ona w tej form. teorety. do któr. one doszła z ewolu.

IV p. 822

Prawo ewolu. pociąg. ze Sp. ze sob. filoz. ewolu. Oprócz
psycho-socjolo.
pewn. fakt. astro. geolog. biolo: [i t. d. któr. to prawo streszcza
porost: jasn: jako znan. nam z dziedziny cało- tych fakt. t. j.
sumę nauk istniej. = Kosmos, któr. jest synt. i synt. Prawo
ewolu. powin. się również odn. stos. do cało. jak do części.
Jest jedna tyl. ewolu. któr. unosi ze sob. świat tak cały
jak wsz. części - w jedn. i tym sam. ruchu differencyjnym:
(différenciation)

jak go Sp. przedsta.
Ale co do tej. biegu nauki, czy mówi: histor. konstata.
wzr. heterogen. na tym świat. ziemi, któr. zamieszkuj.?
Niedaw. Frédéric Houssay zrob. uwag. że nie mówi. dzieci
(stan nauki na ziemi)
jako świat obecn: jest wsz. urozmaico. od ówcz. średnio-
wiecz. Sam chod. w swoj. dziełac. ze postęp. sprowadz
coraz większ. monoto. i banalno.

Sama zaś postęp. czy nie zdąż. do tej. aby powró.
do dawn. form lub nieb. postaci. w wieku? Mówi: żąda
biegu, które now. wielki odnawszy. a kompensa. równowag.
le balancement des effets et des causes, le mouvement
cyclique qui avait frappé les anciens expriment également

ce que nous pouvons entrevoir de la marche des choses.

Potrzeb ab. nowo. metod ścisłej dotąd. od Spencera
módz pojąć że tą evolu. histo. żywa. zanim się wyda sąd
o jej znacz. i kierun. Niemoż. tej można. mimo dedukc.
ścisł. logicz. popadn. tył w automorfizm. generał. bo
ostatec. zawsz. z faktu, że ludzko. rozwij. się wnosi że
jest jakaś universal. evolu.

Jest zat. Dziw. wnok., praw. etycz. i wcale nie
jest wcal. taki illus. w teor. Sp. Przez sam swój
rzecz: robi on wraż. na imagi. Trzeb. to odkry. wydo-
bydź z niej stab. pierwiast. (składn.) któr. sprowadz.
do nieb. zem. więcej wyż. będ. impono.

Życie. dochodz. do kres. swego. życ. (t.j. do śmierci)
nie cofa się w tył i nie rozwija. się w kierun. odwrot.
na sobą całą swoj. exyst. Należ. powiedz. że szereg
zjawisk. któr. stoją się na drog. jej. żywo. jest szereg.
nieodwro. = une série irréversible = being wszy. przyp.
nigdy się nie powta. i czy należ. z tego wnos. że jest niemożliwe
Trzeba. à remonter le chaîne des causes? Wobec zwier.

umarł. wyd. się to niemożl.

Dopu. na to, że kam. spad. z jego uped. wynika cało modyfikac. i w kamien. i dokoł. nieg.; zwiaz. produk. ciepło, któr. odpow. nowe. stan. równow. międ. jego molekuł. Ale nie. stworzym. na nowo tej sam. tempera: nie widzi. żeb. kamień podniósł się na nowo w powiet.

Zat. zdaj. się, że nie ma szeregu, série réversible de phénomènes tak w fizy. jak w biolo. Ciała, któr. spadł. nie podno. się wyż. do punkt. z któr. spadły ani zmar. umar. nie wracaj. do życia

Ale żeb. zrob. książ. powie. Maxwell, z któr. wyjęt. ta przypis. etc. — nie wystar. wyciąg. przypadk. porząd. ułoż. milion głos. z któr. on złoż. — Tak i wśród pewn. odpow. pewnej temperatu. nieskończo. stan. wewnętrzn. — zat. nie wystar. przypad. spadł. cało tempera. uped: aby odwrócił stan. spotrzebal. mówi Planck. z pomięd. wszystk. stan. wewnętrzn. [które odpowia. tej sam. dystrybu. tempera.,] któr. liczb. jest nieskończo. wybr. ~~tej~~ ~~któr~~ ściśle ~~ściśnie~~ stan odwrot. tego, ~~odpowiad.~~ który sprowadz. uped: a w tym przypad. nie jest wątpli. że potrzebowaliby. [illegible] à l'ascension spontanée du corps.

Pozorn. irréversibilité fenom. znacz. po prost. że nasz. inform. za niedostat., stebe nasz. środ. doświadcz. Może przyszło. badan. ... zamknie w ściślej. grani. lub wymaż. zupeł. pozór: irréversibilité - dzisiej. wystar. wskaz.: Kontrad. na układ. poleg. cała hipote. Sp.

Ewolu. to la diversité forcée, mechanika to le réversibilité nécessaire - „świat ograniczo., podden. zam. prawom mechani. repasse toujours par un état très voisin de son état initial" (Poincaré)

Poz. ewolu.-mechani.- wyłą. pierw. postul. Sp. jest w otwart. sprzecz. do wszystk. danych przyrody.

Drug. przypuszcz. Sp. jest, że cał. mechaniz. życia może być wyprowadz. ze zasad. de la persistance de la force - „Niezrów. wystawien. części tej sam. cało. na siły wpadaj. (forces incidentes) wystar. ab. je differencyow. a stąd postuło. niestało. de l'homogène - powtór.: części tej cało. raz differencyowane, staj. się nowa przyczy. differency. ponieważ w skut. różn. swoich funk. one różn. oddziaływ. à l'égard des mêmes forces incidentes - stąd może się skut.

Sp. wisto. uważ. że fakt fizyk. energety. który jest przeciw. tyl. tłumacz. prost. fakt. a zat. jest teor. lub hipot.

Oprócz teg. w tej teor. nauko. (Helmholtz i.p.) znajduj. co najmniej dwa przew. i treb. do prawa zachow. energ., jenne dod. prawo de la moindre action – pojęcie bez drog. nie potraf. wytłum. zjawisk mech.

Sp. zat. zaw. od uproszczen. hipot. fizyk.: bez najmniej. wzarzędz.: swoj. prob. a nie ~~mogł~~ zrob. tej. ~~zab.~~ pojęcia nie znał wszystk. trudno. wobec któr. nau. znajd. się czy 1° aby można odróżn. powrość energ. kinety. lub siłę żyw. od energ. potencjal. czy też zeb. definio. samą energ. Mechani. cofa się przed tą defini. – dla niej znacz. siłę jest to oznacz. aproxymatyw. jej skut. a jedyn. pozn. pojęcy. któr. nau. mieć może o ile, jest to miara. A tak Sp. n'a fait à la science physique que des emprunts ruineux.

Pod. względ. warto. logi. tej zasa.:

Sp. przyzn. że one są ją po za doświadcz., ponieważ. nie możliw. experyment. ned cało. Kosmo. Kosmo. zaś nie jest jakimś syste. wzob. zamknięt. ani szczeg. ...ów.

Wtkd. bytab. te zesce mor: poj: a priori, idea koniecz. przcz. w umysł. Ale to nas cofa do formalizm. Kanto. – Do priori. Katego. – co jest mow. obraźl. i dla trady. empiry. angiel. i dla ducha sam. pozytywiz. Spencer. Owa zesc. powinn. być uczwyż. generali. a streszcze. wszyst. doświad. ludzk. Jakież ted. praw. stwarz. go do cało. oczn. i powstrze.? Powst. i wzyst. tej zesc. zost. w zaś. sprzeczn. bo nie wolu. oświadcz. twierd. że jak. wcze pocho. z doświad. i że sięg. po za nie (qu'elle la dépasse)

Jeś. Sp. nie czut tej now. kontrady. w którą. gmach jej. się opier. to dla tego, że uległ owej metafizy. wstydliw. nieświado. naiwn. wszystk. twór. syst. które nie czuj. chwili gdy trac. grunt pod nog.

A tak sprawdzi się na Sp. pewn. prawo ducha nowoż. d. Olimio: wiedz. swoj. czasu – co zaś przytrafi. wszyst. wielk. genim. od czas. Gali. – zadziś, że naukę mogły ale dotkną. wiadomo. dość pewn. i szerok. aby mogły udźwigną filozo. Przysw. sob. prawo von Baera – z tym dom. entuzy. któr. doświad. ki. wobec genin. Newt. Nie wątpi o tem,

że nau. jest zawsz. jedna, rzecz. incontestable w swoich interpreta. teoretyc. jak rezult. experym. — ani też nie wątp. że znajdu zjawisk należy w zupełno. do dzied. fizyk. Jest to pozor. wrodzo. — relativisme trop absolu.

Nau. nie jest ani tak pewn. ani tak dokład. nauk. w określe. fenome. Nie może jej zamiedby. ale też nie trzeb. spodzie. się po niej wszy. dziś nie może — ses seuls résultats utiles sont des mesures, au delà desquelles commencent les théories et les hypothèses, simples artifices de mémoire dont nous usons à l'égard de la réalité fuyante, attitudes provisoires et toujours modifiables. Fizyk. była fizy. Descarta, Newto. Fresnel. Maxwella — elle est indifféremment mathématique ou cinétique — et les mathématiques elles-mêmes après avoir joui si longtemps de cette certitude qui semblait aux grands Cartésiens capable de supporter toute la spéculation, sont aujourd'hui considérées le plus souvent comme des symboles, uniquement justifiées par leur usage, comme des conventions heureuses.

V p. 826 sq.

Sp. przyj. zasadn. teor: że przewodn. do wszyst. nauk. Nat. rozw. z Darw. Zas: daj. pozn. jak teor. Sp. wygl. w form. oderw. istrenaro. W ciz. tom. ma one form: prakty. bo zastoso. do biolo. psycho. socyol. ety. Zwykl. w tych nauk. specyal. Sp. obraz. ją przykład. a popier. fakt. albo też dedukcyj. jej wyprow: daj: jej jakkol. okaz: nadzw. nowe. świat. i roli. now. odkryć w dziedzi. specyal:

Oczywiś. specyal. odkry. zasadn. Sp. dziś. mało kto uwzgl: Jaka była jego teor. pamięc. lub cnoczy. pozn. mało kogo interesu. i nikt tez. nie prag. dowod. się - choć każd. wie, że położ. wielk. zasłu. w uzasadn. el. Psy. Tak samo nikt nie zagląda. do jego Biolo. aby dowied. się czeg. o przes. embryol. itd

Ale przypuszcz. czy. że jest wszystk. nauko. Sp. nie były w dziej. ścisł. więc odegr: roli - ani dziś nie odegr: a jakkol. mały jest dzisiej. nauko - taki teor. ewolucyjn: pozost. zaw. ewolu. jako pogląd - l'évolution est aussi une ~~attitude~~ poza attitude a przedewszyst. jest poza socyal: - lub mów. prawd. jest zwycz. meto.: A wted. wol. zapyt. jaka warto. ma ewolu. jako

meto.? Jakie uslu-owDate lub mogła odd w tej dziedzi. gdz.
ona się narodzi - to j. w dziedzi. życ. ludz. Pomi. swego. odosob.
pięterczo. się rozw. Sp. bard. wszystk. co się działo w jej. czasy.
a jej. ostat. dzieło, któr. ogłos. przed śmier. dowod. tej. w spo.
boleśny.

Zdum. go Imperyalizm i widz. w nim barbaryzm. merkantylizm. ducha wszystk. Oburzyła go takż. wojn. przeciw Burów. Widoczn. długo. jego dośwd. pewn. dnie go opuściły i w tej gorz. zeraz, w tem zaczęły: swego. serca angiels. zewnąd chorzy się do swoich poglad. polity. Ze w ciag. dług. życi. w któr. ciąg. zbier. doświad. zmien. niektór. pogla. swoj. n.p. na własno. to jest rzecz. ale że mergarstw. któr. go bolesn. uderz. w które. wszy. gór. nad jego logi - to dziwne.

W ciło. Towedi do konkler. prakty. zostaj. w sprzeczno. z jej. teor. ogół.

L'individu contre l'état = protest. przeciw Państ. w imię jednost. Ale państ. o któr. myśli Sp. to parlamentaryzm angiel. z r. 80. Wted. wówczas. kiedy. Komunis. w ust. [illegible] w Angli: rzeczy trade-unionisme, ruch kooperat. i syndyk., popularno Owen.

Spen. gniew. i nadzi. ten enturyz. do interwencyi na Korz. jednost. = ta agita. idealisty. i wzrosło. któ. Carlyle rozpaść (avait déchainée) a z któ. narod. się legislacje przemysło. zdoi. do zwrócen. wyłącz. władzy – Sp. żąda aby stawia. się przeciw temu ruchu: nauko. niezruło; rozsądek poezyę; dośw. zdz. potęg. z reflex. Lito. społe. jest jemu obcą – przeciw. społec. nie moż. iść przeciw przyro. ani przeciw temu prawu ogóln. że stworze. któr. nie jest dosyć energi. aby wystar. sob. musi zgi.

Sp. nie taki. jak. się niebezpieczn. legisla. bo jego teor. ewolucyj. uczon. go ostrożno. w zwr. a dziwn. pozytywn. stronn. i życia społe. Jak się zda: prawa pis: nigd. nie wzdr. na nem się to zkoń; środki użyte nie za cel = le mesure prise dépasse toujours dans ses effets le terme prév. l'illusion de supprimer les maux vient seulement de ce qu'on en change la place et l'apparence =. Administr: jak każd. org. któr. się differencyę a powię. coraz bardz. się specjalizo. w swoj. roli i ze trz: nadzorn. i sprawiedliw: bo w miarę qu'elle devient ~~adminis~~ représentative

elle devient aussi plus impropre à toute action positive.

Sp. zarzu. że nie jest anarchi.: jak Pendle broni się od zarzu: jakob. dorzć być ... administr. – ale ... oddalo. od wszelk. rządu polityczn. Narz. nowym towarzysz... ką polity. dodadzi. interwen. rządo. a z tą sam. bojaźli. pogar. patrzą na wszyst. ustaw; wszyst. form. jak uporządko. pracy, przymus szkol. i t. d. Oburza się, gdy przegnać produk. powierz. wojskow. woli. przemysło. pod kontro. państ. Wszak każ. reglementa. ma w następs. swoj. wzrost podat. aby mogły porząd. funkcjonować. Wszak każd. „wojsko" jest jakąś hierar. dyscypli. posłuszeńst. Wszak wszyst. środ. bron. lub propono. od uczło. nad dom. robotni. aż do upaństwowie. żelaz. kolei zmierz. do powiększ. akcji zbioro. a zmniejsz. akcji jednostki. To zaś ~~...~~ cechuj. każd. powrót do despotyz. A jeśl. grozi... ... tak przygotow. powrót niewoli – to dla tego. że cały ten wiek u gran. jest ofiar. jakiegoś osobl. fetyszyz. – fetyszyz. Państwa – a zabobo. największ. ktor. jest zabob. polity. Wynaleź. prawo boż. parlam.

Sp. zat. otwar. niepewnyj. socyaliz. – zarazem go zwalcz. wykazuj. jego niebezpie. a także jego postęp.

Ale odpier. socyali. vaz. dla powod. histo. i special. nie logicz lub ogól. Jet. Stu. M. (jego mist.) należ. on do tej radykalir. {utylitarysz. który nigdy nie przest. walcz. za ~~wyzwal~~ uwolnien. jednost. od ~~z~~ łuewo. polity. a wywar. wolno: obywa: z pod tyran. histo. Czy naleć. zet. prez prawodaw. o przy przywró. w twardsz. form. tę opie. panit? Liberaliz. ang. miał zawsz. tyl. poz. węzłu. która tyl. go kosztow: ale że ją przeniós. bez zmia. z dziedzi. (porząd.) polit. do porząd. ekono, zdaw. się, że ta partyja wojuj. nagl. cofn. się wobec now. fakt. Zapew. Sp. tylk. mal. w swej ewolu. dosyć argu. ab. zerw. z ta tradyj. a jeśli pozost. jej wiern. Ale tak postęp. oddal. się od swoj. własn. teor

Huxl. pierw. zaznacz. tę kontradykc. na której sporzy. ewolucyoniz. polity. Sp. W istocie pojmow. on warz społeczeń. analogi. do organiz. Ale co to organizm. jeśe nie jest społeczno. i form. najbar. centralizo: wszelka cen. traliz. czy dziej. się poj. aby w organiz. który się rozwij. akcya centrali, władze państwowe mógły nie rozszerz. się ciągl. i wzmag. się mocz. Taki. ted. z tego. faktu wyrob. koncepcyo. zieśnie. wor. bardz. funk. mózg. społecz. czy.

państw. Któryb. byłb. wted. tyl. (un) magistrat chargé d'admi-
nistrer la justice.

Przeć tej. zasady. swoj. meto. histo. do socyolo. było powinno zaprowad. Sp. do konstato. że w rozwoj. wszystkie społeczeńst. więc. przeciw. się dużej. niż jemu się zdaw. Dla więk. społeczeństwa typu niższe. ucechow. despotyz. byłyb. wnieść ucecho. ogrom. rozwinięto. akcyi państwowej. Społeczeń. zaś wyż. rozwinię. przeciw. miały coraz bardz. usuwać konto. państ. z życ. indywid.

Ta obserwa. niedosta. bo nie obejmu. wszyst. odnie. W doważny. pierwo. obyczno. jednost. za bard. suro. ujęt. w przepisy — to przew. niezwyczajnej. wystąpienie się z tych przepis. za ustanow. bar. suro. kary. Syst. kary prawo represyji. jedno istn. W społeczeń. wyższ. ozyme. jednost. za mniej suro. uporządko. to także. przez. ale za uporządko. w dale. wszelk. ciągb. i dale. bard. dobrzego. Prawo represyjne ustępuje a miejs. jego zajęł system dale. wszy. skomplikow. prawa cywil. polity. administr. handlo. przemysło. literack.

Sp. zał. dobr. dostrzeg. że akcja państw. traci swoj. in-
teresowno. — a to jest sens uczestnicz. jego w tym. dystynk.
międz. społeczn. wojsko. a przemysło. ale nie dostrzeg.
(przeoczył) że równocześ. wsi. w wierz i to par une
défaillance de sa propre méthode dowodz. do tej. pory.
badz. wsz. o rządu — W isto. rzecz. pojmo. rząd wyłącz.
pod swoj. form. pierwot. de pénalité et de répression
„Tak. form. rządu (mówi on) nie za wszystkie niezdol.
(impuissance) ludzi pierwo. by żyć w społeczn. i to
tak długo nie swoj. siłe przymusu. (coërcitive) z
chwil. gdy ta niezdolność się zmniejsza.

5. II, 38.
16. I. 1953. Jab

Sp.[encer] uzyst. przeciw interw. państ. potęgi - się organ. który nie ma żadn. sensu. Przytc: natur. ludz. i jej stos. ujem. który zost. zawsz. te same pod każd. form. rządu. A jedn. Sp. przypu[szcza] postęp. koniecz. jednost. ale naw. "wzajemno." (correspondence) pomięd. jestes. żyw. a otoczen. (milieu), zestosow. się jednost. do społeczeń.; ciągł. akcy. i reakcy. międ. dwoma kresami. Dla oczyw. prawd. nieczcy. jej wywanie żyć i żywo nie miałb. dopom. rozwój moraln. jednost. która zmie. się raz. z otoczen. swoj.

Ale wobec literaturagitk.: Carlyle'a i Ruskin'a które jej zniecierpliw. St. Mil. koło r. 40 Sp. nie zdoł. pozost. ani uczon. ani ewolucyonis.

We fizy.: obserwuj. uczy[pr]. zjawis. a gdy poznaliś. ich prawa, stosowaliśmy się stosów. do potrzeb życia i tego natu. przerob. Sztu. towarzy. wiedzy, jak prakty. teor. Podobn. należ. b. w socyol. zacząć od poznania praw przyrodz. czy histor. towarzys. - wtedy czas przyjdz. gdzie tych praw znajdz. się bard. wiele, bard. ścisł. i dość pewn. że będz. można je wszystko prakty. i wydob. ze socyolo. pod form. reguł prawi. i urzadzeń, takż. zastosow. na jak. będ. zdol. Polity. powin. ze wiedz. socyal. jak przemys. powstał

2

za życy. Niecierpli. którz. chcieliby przeprowadź reformy à coups d'Etat ou à coups de fusil – za to dzieci, któ. baw. się ogniem. nie wiedz. że pali – Torel. im ker. wrząć się Ale nie woli. z Sp. zamkn. sob. przyszło. i twierd. doć się tego nie wie, że polity. posz. zaw. zost. zabob. i t. d.

Poniew. zdrow. Sp. już koło r. 86 było bard. osłab. a dzięki. koo 90 wóz? nie mów. zająć się swoi filo. syste. Lękał się, że może nie zdoł. wykońc. syste. wedł. pierwo. plan. Zabr. się więc zaraz do ostat. części: l'affiliation de la morale à la doctrine de l'évolution Tak więc ety: częś. w syst. Sp. to zam. miejs. przedm. które one mieś. u wszyst. wielk. metafi. „One jest ta częścią, dla któr. wszyst. inn. za tyl. przygoto." – tak jak życy. dla D. nie miał. za cel główn. pomoc. przez ruchu ku polepsze. życia ludz. war. przez medy. pol. przez moralno.

od Benth. do St. Mi empiry. angiels. uczonów moral: uprawi. jakko nau. indukcyjn. empiry. histor. a nie jako zamg przepis. lub zased postępo. przez

wolę, bożą lub wyprowadz. z jakiegoś ideału rozumu.

Nie mogli jedn. stworz. pojęć. obowiąz. ani usprawiedl. niać moral. jak odwołuj. się do sztuki życia społecz.; do prawdopod. i do wychow. a przepis wygląd. zawsze na przesądy. Jeżeli jedyn. cel. życ. ludzk. jest korzyść a jeżeli cnot. dla mnie poleg. na tem, że owe skutk. nawyku i przekształ. assocyac. idei swój własn. inter. [illegible] z inter. społeczno. będz. dla mnie drogą krok. reflex. dobr. wszystkim cnoliw. aby uwoln. się od wszelk. cnoty – wyprowadź. udan. sztu. mego wychow. Pierwsi utylitary. nawiązyw. postęp. jedno. do życ. społeczn. – to było dobr. Ale życ. społe. (zbiorowe) pressya społeczn. – o tem nic nie umie. powiedz. a St. M. najszersz. i najjaśn. wdz. z cał. szko. skończ. na wyznan. że jeżeli jest jak. tajemnica w naturze ludzk. to z pewno. sympatya. Tak więc zasad. utylitaryz. doszła do zaprzecz. sieb. sam. w tej dziedzi. w której on il s'était cantonné.

Należy więc społeczeń. umieścić w przyro. i uważ. je z przew. życ. Ze społeczn. zrob. się utylit. biologi. Sp. jeżeli nie rozważ. to wkład. zar. odsun. kwestie probl. moral.

Dla nięg. moralno. będ. nauk. postępo. niez. więc.
A postępo. jest sum. organo. któr. zada. jest. żyj. któreby
ab. zaberpie. swoj. życie we warunk. wśród któr. się znajdu.
Postępo. we wszystk. dziedzin. organozó przedst. ewolu.
któr. zost. w korelacji do budow. i do funk. One jest
tyl. postacią adapta. środk. do celów oraz lizurejsz.
i ściślejsz. a to w ten spos. że życ. przedtu. się najpr
indywidual. pot. rodzaj. narzęd. społecz. Wiedz. moral.
ma studyo. tę ewolu. nieprzerw. postępo. po przez życie
i jest moralno. zwierz. któr. gqnesse la morale hu-
maine, a ta zmow. jest ruchli. i dążąc. się doskona.
La moralité
Moralno: która jest i przedmio. i celem de la morale
nalez. określ. jak życie — par la vie dont elle n'est
que l'achèvement, la forme la plus tardive et la
plus élevée, la perfection consciente. Cnota tedy
to najwyż. stop. adapta. i równowa. najbard. skomplikow.
a najbard. stała, la conquête définitive de l'hétéro-
généité nécessaire. —

Nie mogę zaprzecz. że ten ewolucyoniz. w moralno.

jest czemś now. i czemś śmiał. Angl. przewidziała od nieg. się odwró.
Jak poprzedn. jego, utylitar. który przez analiz. i reflex. roz-
wiąz. wszyst. dogmy i wysuszy. wszyst. serca. Sp. tak: usiłow.
sekularyzo. obowią. i stworzy. dla nieg. now. podsta. wyłącz.
pozyty. Z niebyw. odkłedu. podnios. że na tym grun. miał
duch nowoży. spotk. się z najwięk. opór. a zarz. podał przyczy.
tej. faktu. Postaw. probl. studyu. nauko. nad obyczaj. ludz.
jak nie moż. trafniej go postaw. w słow. wybor. porówn.
Ale pozost. pyt.: czy ewolu. była meto? czy pozy. moralno.
ewolucyj. ma sens naukow. możeb.?

Albo przyjmuj. moralno. tradycyj.: przekaz. przez
relig. lub metafi. a wtedy będz. zdom. ideału pod form.
rozkazuj. obowiąz. wyprowadz. końcow. przepi. postępo. ludz.
które pozost. wted. wobec nauki ścis. jakob. państ. w państ.
— albo też odrzuci. każd. ideę, która nie jest pozyty. i będz.
traktow. fakty moral. jak wszyst. inn. fakt. przyro.; będz.
rozważ. sprawiedliwo. tak sam. jak rozważ. ciężko. nie tyl.
po za wszelk. ideał. lecz naw. po za wszelk. hipote. lub
wszelk. analo. zapożyc. od inn. jak. nau. która dopie. się
tworzy..—

Staraj. się dotąd. ją obserwo.-wać w znaczeniu wczesn. jak n.p. obowiąz. lecz szereg: jak przymus - dojdz. do prze-świadcz. że fakt moraln. jest tylk. osobnym wyglad. faktu społeczn. i że objaw. się w ruchu obyczaj. postęp. prawa rozwoj. prawodawst. - a wted. nie będz. już szuk. podstaw moralnoś. lecz rozwój history. moralno. i przestan. formułow. przepisy, będz. zaś poprost. konstato. fakty Wted. tylk. po nad filoz. i ekon. wznosz. miejs. odpow. dla nau. obyczaj. obok socyolo.

Otóż Sp. odrzu. wprowadz. ideał metafi. potrzeb. do usprawiedli. obowiąz. ale mimo to zacho. zar. z hipot. ewolu. ~~zasad.~~ pierwsze. obyczaj moralno. - wzrb. przez tempera. (t.j. dziedziczno.) wytwarz. moralno. (Chodzi przez dziedziczno. wytwarz. obowiąz.). Na wstęp. wszędzy wow. oświad. że trzeb. ją usuwać. (affiker) z ~~swojego~~ słowo. I dla tego takie u niego. mogło uważ. swob. wytom w logi. Stąd pocho. że gdy uważa. tego. i musz. go zachow. niewytłu. opozyc. międ. pań., a jednost. - zachow. nie mniej zamordl. dopiero teoretyk. międ. fakt. moral. a fakt. socyol., międ. postępo. a praw; międ. organiz. moral. a otoczen. socyal. międ. postępo. a praw.

Te ces' pierwiast. nclei. Konceq. zbliż. dcieb i ncw. międz.
międ. sob. jest. się we preten. opelo. do oryst. wetw. histo.
sam. i ucqeq.

Wyni. z Keg. że w wszyst. wzi. nen. gdz. powsz.
stwi. ze preczeli. idea etwolu. we mozi. bezpiecz. dyrygo.
drog. duche. Wiary jak były wido. Sp. pierw. żeby
wszelk. port. sorycl. ze wszystk. zbyt ludzk. określ. a
wreżcie się uczyj. abstr. ewolu. Obecn. spotk. się
z wido. precizo. żeb. stap. do szczegóisto a sprowad.
na odwrót ke sen. fakt. ludz. pod ogół. prao. ewolu.
Takie były mol. podwoj. myśli Sp.

VI. p. 834 sq.

Nie tyl. da filozo. uogólnio. życia zdaw. spra. z Keg.
co pozn. moż. (du connaissable), dcer doswal. określ. jeg.
grani. Zdołała pod. ludz. to, bez czeg. nigd. nie mogli ni będ.
mogli się obejść t. j. pozy. wob. nieskończo. ory. myśl relig. (postawy!)
A przez ten wraz. jako, sprzez swoj. inspir. moral. syst. nauk.
Sp. nawiązy. do trady. wielk. filozo. któr. wido. zaw. wytło.
ten sam fakt, sprzeczno. rzecz i rozu., najwyż. sekr. istnien.

Ośmio. wied. 18° stul., znudzo. (désabusé) filoz. Kartez. niepokoj. sceptyc. angiels. empiryz., nakłoc. tak przez wyko pietyst. jak przez swą natu. wiem. do moralno. i relig. Em. K. przedsięwz. ~~podjmuje~~ zaraz. i usprawiedl. nau. i zruino. metafi. i zniszcz. scepty. i ubezpiecz. moralno. i obron. relig. a wstów. rozwiąz. wszyst. te antyno. przez swoj: dystynk. scholas. wiedz. nau. wa i wiecie zmysło. rozsąd. rozum.

Zmysło. w formi. zjawis. przedsta. nam manifesta. rzeczy wierna. z któr. nigd. nic więc. nie spostrzeg. prócz ow. mani. Rozsąd. daje nam prz. logi. jak. n.p. prz. przyczy. – wiedz. który myśli. a bez któr. myśli. nie potrafi. Ponieważ wiedza jest tylk. aplika. tych praw rozsąd. (entendement) do dan. zmysło.: jest organi. jedn. przez drug. pewn. i trwa. bo pra. przysztko. (składaj.) zasadn. nau. wiąd nie potrz. się zmien. jeśli mamy porost. ludź. Jestem cało. pewto wiem, co wiem. Tyl. metafi.

2. jest mają. rzecz niezależnie od tego. czem za w swoj. myśli a tak. jak. za w sob. Zat. jest ona niemoż., ponieważ tyl. to wiem, co myślę. A jedn. metafi. jest potrze. rozumu (raison) ludz. który wszędz. i bez koń. poszukuj. jedno.

Ona jest rozum. potrzeb. rozumo. jak wiedzy się zwali poniew.
nie mem. żad. środ. poznaw. wiary w sob. Jeżeli jedn. o tych
wier. w sob. nie potrafi. powiedz. czem są, nie moż. zaprze.
że (nie) są tem. A (wa)żem tyl. zależ. ludzko. Roz. spekul. utrzy.
swoj. prawa; rozu. prakt. odzysku. swoj. a zaś nie oprócz. ger.
potrzeba moral.; wierzeń. i wia. — całe życie. Żad. filo.
moż. nie dowod. że Bóg jest. Ale także zaleta. się, że żad.
nie dowiód. że Bóg. nie ma, lub że dusz. nie jest nieśmiert.
lub że wolno. jest illuz. A mnie wystar. że mi potrzeb.
do życia wiary w moj obowią; w moj. wolno; w nieśm.
mojej duszy i w Bo. Wystar. ta potrz. aby wszyst. te
wierzen. usprawiedli. się przez życ. moj. jako prawdy. Tak.
przez elimi. dawn. metafi. zost. jedn. zarazem. zniweczo.
odbudow. znaczn. pewn. i wierzeń. uprawn.

Sp. nie oszt. Ks. a dowod. się nie bez zdziwie.
przez Czyt. [illegible]. że nier. to zan. powięź. w filo. nien.

On także nie chodzi nic inn. jak wytęż. Dla niej.
(nau.) wzdł. mogła taką siłę, ugruntow. się na mier. metafi. Bo
prawo zmusz moż. wytęż. nie tyl. wiary, lecz i znaczn. wiary
któr. posiad. Sp. przeciw stano. histo. uczoń bezwzgl.

souveraineté · nous · Wopak
wystew. panow. zapet. wor. wiedz. względz. Na odwro K.
i szb. dojś do tej. sem. wewn. wywodi on nie od ducha (esprit,
lecz od rzeczywisto. zam; nie od myśli, lecz od życ. Znal. gran.
nen. nie w praw. logi. rozsad. lecz w zem. znamio. zjaw.
A tak jeg. zyst. choć zew. wykaza. wpły. Kanto. prz
posta. zas. wobec prawdy ludz. przedst. nie mniej naj.
wszk. wysiłe. dot. zrobio. aby ustaw. dla reflex. nowożyt.
wiedzy. jej podstaw. nie się zachow. (survivence) w Kan.
oderwan. form scholasty. lecz ne wrzuc. w kogli konkret.
metod nast.; na chwytan. (opanow. przez) bezpoś. rzeczy.

Sp. zepoiszy. mego to, co nazy. „dane filozofii"
od faktu empiry. któr. on jest oskat. potom. Nowo
mego i istnien. sprowadz. się do manifest. któr. wyda
nie chwyt. Nam: w grun. jest źrodł. poczuw. pami. a.
pierw. i wyrazr. intell. reprezentacji jest to fenom.
percepcji. Brany tyl. o tyl. istn. o ile się mnie zjawi;
sens jest to, co ja wiem. Któdż. więc jako punk. wyjś.
intell. filo. ten fakt fundam.: „le produit de la conscience,
élaborant des matériaux d'après les lois de son action normale."

W im. Tod: Psycho. jako nau. szczegół. jest u Sp. przew. ważna. teor. ogól. wiedzy: punkt wyj. bard. wąz. i bar. ścisł. jeśli się pomyśli że kaz. filo. kryt. rozt. zwraca u spiro. przez logi. czyli przez anali. rozumo. —

Psycho. Sp. rząd. się w spos. natur. ewolu. ściągło. adapt. do otocz.; wedł. wszelk. pra. wzajemn. międ. stron. wewn. i zewn. Życ. jest równowa. międ. dział. otocz. a reak. organi.; boleść idz. za raną, widzen. za podrażnie. Po przej. ust. wszystko. życia, od pobudliwo. mater. ściągaj. się (contractile) aż do rozumo. mechan. myśl. tyl. konstato. różni. stopnio. Syst. ustosunko. wzajemno. (correspondance) są mniej lub wię. skomplikow., mniej lub wię. wszystk. w czas. przest., mniej lub wię. specjal. — oto wszyst. Czy się ją rozwa. z wnęt. czy z zewnę. świado. zaw. jest zmia., przejś. z jed. stanu do drug.; jak tyl. przedłu. się wra., sensacya, zmniejsz. się ich intensy., zaciera się. Zaciera się przed. robota zmartwie. któr. trwa. To co wraż. i spostrzeg. — to przejś. ze stanu, z któr. wycho. do sta. do któr. wchod.; nagł. przejś. od radoś. do smut. Świado. niezmien. jest kontrady. i niemożliwo.

I staj. się oczywis. że form. roz. tej świado. podanej pod jedn. jedyn. koniecz. za tyl. Dystynk. konwencyon. Inst. rozu. pam. percep. koncep. imag. uczuc. wola – wszyst. to mog. tyl. być grupy powszechne stosunk. harmo. jalon. nant la suite ininterrompue d'un même mouvement.

Z drugi. stron. psych. doboru. wrazu: doch. do tej sam. konklu.: świado. w sob. sam. jest rela. bo jest zmia; świado. w stosu. do przedmio. zewn. jest rela. bo jest correspondence; świado. nie jest się. czemś ini. jak rela. Char. myśli jest tym spos. określ. w sp. przez wszys. któr. ona zajmu. w ewolu. ogól. przez nas. przyjęt. On jest auto. bard. oryginal. relatywiz. biolog.

Zrozu. nie zawiodl. koniecz. potwierdz. tego pogląd. genety. przez kontro. logi. a w tej nowej démarche zdaj. się zbliż. wzes. do wzor. Kr. u. p. Ham. Ale nie umie poprzest. na anali. formal. myśli oderw. a jeś. wspomi K. to ref. nie zawiod. żad. argu. W rzeczywis. to móż. ducha tyl. sądz. po jego dziele; examiny. ved. nie myśli, lecz produkt myśli takim, jakim się przedsta

w generaliz. nauko.; określ. co to jest prze- pozytyw. któr- stano. cała wiedz. tej. dział. „Gdy się mówi, że absorcy. płyn. popraw wnętrzno. jest wypadk. de l'action osmotique, że zmian. prez któr. przechodz. pokarm. podcz. digest. są podob do zmian. roztw. któr. moż. otrzym. w. labor. wydaj. się nam, że mamy coś z natur. tych zjawisk." Cóż tedy zyskali.? Wyodręb. od fakt. bard. szczegóło. i konkre.; zbliżyli. je do fakt. ogólniejsz.; ~~np~~ bo digest. n.p. przypomi- jedn. kombin. chemicz. Tak. zastaw. uważ. się w nau. explika.

Czyż taka explikac. jest wiedzą? Bynajmn. Ona jest redukt. regress. simplifika. jeśli któ ogól. ale nic więc.: Tak ted. „nasze. zjawisk. kombinac. chemi. ciepła, elektry. i.t.d. przypu.: że te zjawis. mniej. naszy które gdy odkryt. są, wydaj. się nam fakt. bez ogól. względ. do konstytu. mater. której tyl. różn. manifest. są fakty chemi. termi. elektry." Ale, jest wido. że ta regres. nie może być bez granic. bo potrzeb. by ciem wiedzieć! aby jej dokon. a przy tej. dojdz. się zaw. do punkt. któr. będ. najogóln. nie da się już zbliż. do żadn. inn. zat. coś wyższe. Kres. końcowy nasz. explik. jest l'inexplicable, la nature du connaissable démontre la relativité de la connaissance. La science fixe elle même ses limites.

A jedn. hist. i natur. ludz. w równ. spos. dow. że afirma-
tego co względ. (relatif) zaw. w sob. drug. wiar. że istn. coś
bezwzględ. (un non-relatif). Nie moż. się ani pozb. teg. poj.
absolu. lub bezwzględn. ani też nie moż. go określ. Uchodz.
przed nami z tej sam. istot. z któr. nam się narzu. i nas kusi.
W styan. demonstr. dialekty. transcend. K. wykaz. nielegal.
koniecz. „idee rozumu". Sp. w podob. spos. dowied. że ostat.
pierw. ducho. (mental) jest zaraz. i koniecz. nieokreślo.
i koniecz. niezniszczal. (indestructible)

Mio. H. Sp. żył w otocz. pokoj. i podziel. o. e prz.
uwolnił ~~posła~~ się niepoko. relig. Filoz. zost. sprowadz. na powr. do tej
twierd. niepokoj. przez logi. swoj. nau. a także przez sztuk.
swoj. ciekaw. społecz. na wido. życ. angiel. tak formalist.
i tak bojaźli. (timorée). Zaznacz. my zaw. w ogól. oboj.
serc. co do relig. i scepty. wyznanio. Nie mogło się w zało.
ber w polo: Teor. ewolu. nie pozwal. zaniedby. fakt. relig.
ale zabran. wręcz przyzna. im miejs. ewolu., przyzn. in
wyjątkow. ... a powiedz. wszystk. przyzna. relig. którejkol.
im.. zosta. przez ją dział. histo. Zat. nie tylko metod. lub

Kwakev ani nev- jako wzór. że Sp. zafałt się relig. a gdy zabier- przyzn- jej obok nauki takż- swoj- miejs- przyznaczy- należ- przez niej uzna- uważ. relig. w następ- pierw- przyro- form historyj- a niekończ- ruchli- w ciąg- pocho- ludz.

Nie moż- więc być konflik- rzeczyw- międ- dwo- wyraż- równ- natural- i koniecz- dla duszy ludz- nau- nowa a relig. stara. Sp- przypuszcz- że konflikt, jeśli- wogóle istn- jest przejścio- przyp- przypadko. Pochod- z przeszło, mniej- w przyszło. Oznacz- poprost- że ani nauka ani relig. nie spełn- zew- swoj- miss- prawdz. a pozo- je, jest to samo, co les rappeler à elles mêmes

Relig- zawsz- panuj. była nied. irréligieuse-wielo- wyznaw-, co więcej jest w jej woli otacz. tajemni. wśród ludz. Ale nie przyjmuj. l'ignorance i chętn. odrzu. każdą figuro. w jej dogm. istotn. mieszcz. To też gdy wystę. nau. ona zmuszo. jest ustąpi. jej placu, zajęt. miejsc. przez swoj. mity i legendy. Tryfuj się a uważ. się za pokalano. gdy jest przymuszo. do zwyczaj. się. „Tous les degrés de développements parcourus par la religion, depuis sa conception primitive et la plus grossière jusqu'aux idées relativement élevées qu'elle professe aujourd'hui, elle les a parcourus grâce à la science ou plutôt forcée par la science. De nos jours la science ne la force-t-elle pas de s'avancer dans le même sens

5. II, 38.

16. I. 1953. Jak